ZENO MILLEA

1989 – 1998
ISTORIE
„MAGHIARO – MAGHIARĂ“
ÎN CITATE

A.R.E.D.

Zeno Millea

1989 – 1998

ISTORIE "MAGHIARO – MAGHIARĂ" ÎN CITATE

A.R.E.D.

Redactor: Ioana Ilie

CUVÂNT ÎNAINTE

Cartea pe care o oferim cititorului reprezintă gruparea într-un volum a unui ciclu de articole, scrise în perioada 15 martie-15 iunie 1998 şi publicate, sub acelaşi titlu, în săptămânalul TIMPUL-7 ZILE.

Lucrarea este, aparent, structurată pe 12 capitole, acestea reprezentând, de fapt, reproducerea integrală şi fără nici o modificare a amintitelor articole, tot 12 la număr. Ciclul este precedat de un cuvânt înainte şi se încheie cu un post-scriptum, ambele aparţinând autorului.

"Capitolele", respectând cronologia "citatelor", acoperă perioada iunie 1989-martie 1998 şi analizează un material ce corespunde, în medie, unei durate de 10-11 luni.

În ceea ce priveşte materialul cercetat şi metoda de lucru folosită, primul capitol al cărţii oferă datele necesare.

De ce am recurs la demersul nostru de agregare-republicare? Din mai multe motive. În primul rând, din convingerea că slujim adevărul şi dreptatea, fără a fi influenţaţi de vreun partizanat. In al doilea rând, deoarece considerăm că maniera, sui generis, în care am abordat problema este singura capabilă să convingă. In al treilea rând, pentru că nutrim convingerea că subiectul tratat trebuie cunoscut de toţi românii, cu precădere de către cei ce joacă un rol, mai mic sau .mai mare, în dirijarea destinelor ţării şi neamului românesc. In al patrulea rând, deoarece istoria cu pricina trebuie citită (şi recitită) nu fragmentar, ci în continuitate şi integral şi, în sfârşit, dar nu în ultimul rând, pentru că dezideratele de mai sus nu pot fi realizate cu posibilităţile pe care le oferă un săptămânal.

Autorul

Istorie "Maghiaro-Maghiară" în citate (I)

Fireşte, sintagma provine de la "Declaraţia" cu acelaşi nume (Budapesta, iulie 1996), fiind vorba de eforturile maghiaro-maghiare îndreptate în direcţia anulării efectelor Trianonului. De ce maghiaro-maghiare? Pentru că eforturile cu pricina exprimă o acţiune concertată, coordonată de la Budapesta, a tuturor maghiarilor ce trăiesc în bazinul carpatic respectiv a celor ce îi conduc sau îşi arogă dreptul de a le reprezenta interesele. Acţiune ce, bineînţeles, n-a început cu nouă ani în urmă, dar "istoria" pe care ne-o propunem acoperă doar perioada 1989-1998. De ce în "citate"? Pentru că am fost sistematic acuzaţi că denaturăm, că supunem unor interpretări şi comentarii subiective şi partizane afirmaţiile şi declaraţiile liderilor maghiari, precum şi concluziile sau proclamaţiile diverselor "forum"-uri maghiare ori maghiaro-maghiare. Drept care, de această dată ne vom rezuma la simple citate, lăsând la latitudinea cititorului interpretarea şi comentarea acestora.

- În iunie 1989, la Budapesta, are loc o consfătuire ce vizează viitorul statut al Ardealului, consfătuire la care participă, printre alţii, şi reprezentanţii "Clubului liberal" de la Paris (condus de Radu Câmpeanu) şi cei ai "Casei Regale" de la Versoix. Cei de faţă, prin "Declaraţia de la Budapesta" îşi exprimă acordul asupra faptului că "Ardealul este o zonă de complementaritate, ceea ce impune autonomizarea acestuia" .

- U.D.M.R., formaţiune ce îşi face cunoscută existenţa pe eşichierul politic din România deja în 23 decembrie 1989, pretinde în Platforma-program (publicată în "Erdelyi Hirado", la 6 aprilie 1990) următoarele: **"Drepturi individuale şi colective pentru minorităţile naţionale, sistem local de autoguvernare a minorităţii maghiare - noi să ne hotărâm singuri soarta; autonomia obştilor săteşti; dezvoltarea unei reţele sanitare proprii; libertate totală pentru cercetarea ştiinţifică în limba maternă; reţea independentă de învăţământ în limba maternă, de la creşă până la universitate; ca parte a naţiunii maghiare (sic! n. n.), legături strânse cu naţiunea-mamă" etc.**

- La 9 ianuarie 1990, aflăm din ziarul "Adevărul" că **"în anumite localităţi din Transilvania unii cetăţeni maghiari (ai statului maghiar) se dedau la acte destabilizatoare, incitând la dispute între unguri si români".** În acelaşi ziar citim: **"Guvernul maghiar se dezice de aceste acte, făcând apel la raţiune şi bun simţ"** (delimitare preluată de la Radio Kossuth).

- Cu o lună mai târziu, Francois Mitterrand, preşedintele ţării care a găzduit şi patronat toate tratatele ce consfinţesc actualele graniţe ale României, declară în cursul unei vizite oficiale efectuate în **Ungaria**, că aceasta **"a fost privată, în 1920, de două treimi din teritoriile sale naţionale"**. A doua zi după această declaraţie, ambasadorul Franţei la Bucureşti apare la TVR, rostind următoarele: **"Statul francez, respectând tratatele de la Versailles, Trianon şi Paris, precum şi «Declaraţia de la Helsinki», se de-solidarizează de aserţiunea domnului Mitterrand referitoare la presupusa mutilare a teritoriului ungar şi de toate posibilele implicaţii. ale acestei afirmaţii".**

- Revista budapestană "Reform" publica, în numărul din 2 martie 1990, la pagina 29, un amplu articol intitulat "Szovjet Moldovat persze lehet vissza igenyelni, de amikor ErdelyröI van szó akkor kuss" **(Moldova sovietică, desigur, poate fi revendicată, dar când e vorba de Ardeal ţi se bagă pumnul în gură).**

- În 29 aprilie 1990 ia naştere asociaţia "Pro Transilvania". Printre membrii fondatori: Sütö András, Tökes Laszlo, Nemeth Miklos. Deviza asociaţiei: **"Nici un ungur să nu mai plece din Ardeal, cei plecaţi să se întoarcă".**

- După evenimentele tragice de la Târgu Mureş din 20 martie 1990, la prima emisiune TV în limba maghiară (de luni d.m.), dl. Domokos Geza, preşedinte al U.D.M.R. Ia acea

vreme, îşi expune punctul de vedere. Citǎm: "Dar sǎ vedem ce scrie presa centralǎ despre evenimentele din Târgu Mureş"? După care domnia sa deschide paginile ziarului "Expres" şi citeşte o relatare care îi face răspunzători de cele întâmplate exclusiv pe români. De fapt, în exemplarul respectiv (nr. 8/23-29 martie 1990), ziaristul de la "Expres" (Liana Cojocaru) prezenta, în antiteză, două versiuni: cea a lui Elteto Wellman Jozsef de la "Erdelyi Figyelö" şi cea a redactorului şef de la "Cuvântul Liber", Lazăr Lădariu. Iar dl **Domokos a expus doar varianta maghiară, prezentând-o ca pe o consemnare, la faţa locului,** a amintitei ziariste.

- În 23 martie 1990, au apărut la TVRL **reprezentanţii judeţelor Covasna şi Harghita,** veniţi de la o consfătuire cu guvernul provizoriu, pentru a da citire unui comunicat elaborat cu această ocazie. Respectivii reprezentanţi (maghiari cu toţii), după ce au dat asigurări că în judeţele cu pricina totul este în regulă, citind comunicatul au "uitat" să prezinte exact paragraful care confirma existenţa şi natura problemelor. **Paragraful sărit** - după cum s-a putut afla dintr-o reluare ulterioară a textului - suna în felul următor: **"Să se asigure românilor din judeţele Covasna şi Harghita condiţii de viaţă şi muncă de aşa natură încât să nu fie obligaţi să se refugieze în alte zone ale ţării".**

- La 23 mai 1990, "Comitetul Internaţional Transilvania" (1010 Viena, Landhausgasse 4) întocmeşte un **"Raport asupra situaţiei minorităţii maghiare din Transilvania",** din care reproducem un pasaj: **"Ceasornicele din România merg altfel decât cele din Europa Centrală, şi nu e de mirare din moment ce România există ca stat doar de 125 de ani, până atunci fiind în permanenţă sub ocupaţie străină. Ca atare, este normal ca valori ca libertate, democraţie, pluralism, care pentru noi sunt fireşti şi de la sine înţelese, pentru români să nu constituie o necesitate, un imperativ, din moment ce nu le-au cunoscut niciodată. În acest sens, rezultatele alegerilor din România pentru noi nu constituie o surpriză."**

- La primul Congres Naţional al U.D.M.R. (iunie 1 990) dl Szöcs Geza (Ia acea vreme, omul numărul doi al partidului) declara: **"Târgu Mureş-ul** (evenimentele din 20 martie 1990 - n. n.) **nu este o înfrângere, ci o victorie, nu este un sfârşit, ci un început."**

- În nr. 18 din 27 august 1990 al ziarului "Szabadság", organ al U.D.M.R. din Odorheiul Secuiesc (redactor şef Katona Adam), se publica, pe prima pagină, textul integral al imnului de stat maghiar. În acelaşi număr, dl Kalman Csaba face o **pledoarie pentru graniţele istorice ale "ţării Secuilor".**

- În 14 octombrie 1990, dl Sütö Andras, aflat la Viena, în biserica evanghelică de pe strada Linden, îşi începe discursul cu cuvintele: **"Mă adresez dumneavoastră între două pogromuri"**. (Discurs publicat în revista "A hét" - nr. 44 / 1 noiembrie 1990, sub titlul "A kék bálna" = Balena albastră.).

- La 1 aprilie 1991, în emisiunea "Gong" a TVR, actriţa de naţionalitate maghiară **Ádám Erzsébet** de la Teatrul din Târgu Mureş (secţia maghiară) declară: **"De la revoluţie încoace, toate piesele în care jucam au fost scoase din repertoriu, n-am mai fost distribuită în nici un nou rol şi, practic, am fost exclusă din colectivul teatrului. Toate acestea, ca represalii, sub acuzaţia de colaboraţionism"**. ("Colaboraţionismul" constând în faptul de a fi recitat poezii eminesciene, în limbile română şi maghiară, la "Cenaclul Flacăra").

- La data de 3 mai 1991, TVR ne face un nesperat cadou: transmiterea unor fragmente (preluate de la televiziunea maghiară) din "Reuniunea de la Eger" (închinată trecutului şi viitorului Ardealului). Citǎm din declaraţiile făcute acolo de către pastorul Tökés, preşedinte de onoare (şi la acea vreme) al U.D.M.R.: **"Ardealul este în pericol de moarte. Este vorba de iminenţa pierderii definitive a Ardealului.(...) Toţi ungurii ardeleni să rămână pe loc, cei plecaţi să se întoarcă, altfel lupta pentru Ardeal îşi**

pierde rostul. (...) Avem drepturi istorice sacre asupra Ardealului."

- În octombrie 1991 dl Katona Adam şi al său "Grup politic din secuime al U.D.M.R." pun la punct un **plan de autonomizare a "ţării Secuilor".** Conducerea U.D.M.R. se "delimitează". DI Domokos Geza, în nr.199 I 11 octombrie 1991 al ziarului clujan "Szabadsag", nuanţează: **"Autonomia în discuţie este în contradicţie cu legislaţia deocamdată (sic! n.n.) în vigoare în România. În contextul actual intern (criza guvernamentală, tensiuni sociale şi etnice) şi extern (război civil în Iugoslavia), momentul ales pentru autonomizarea "ţării Secuilor" mi se pare nepotrivit".**

- În "Romániai Magyar Szó" (RMSz) din 9-10 noiembrie 1991, dl. Román Gyözö relatează despre conferinţa de presă a U.D.M.R. (6 noiembrie 1991): ... **"S-a discutat şi raportul comisiei parlamentare referitor la judeţele Covasna şi Harghita... Kozsokár Gábor a arătat că scopul real (al raportului - n.n.) a fost nu cunoaşterea adevărului, ci confirmarea prejudecăţilor unor corifei vetrişti (...) Organizaţia judeţeană Harghita a P.N.Ţ.C.D. a condamnat raportul, iar la Sf. Gheorghe, Alianţa Civică a protestat împotriva diversiunii. Pentru că, şi asta au subliniat şi domnii Domokos şi Tokay, raportul a fost o diversiune politică" .**

- Derogăm de la ordinea cronologică şi, în loc de comentariu, reproducem un edificator strigăt de disperare, apărut În "RMSz", la data de 22 iunie 1990: **"Subsemnata Székely Carmen, arhivar principal la Arhivele Statului din municipiul Sf. Gheorghe, am ocupat acest post, vacant în 1970, prin repartiţie, ca absolventă a Facultăţii de Filologie din Cluj. Am optat astfel deoarece soţul meu, la data respectivă, lucra deja de un an în acest oraş. Deci, nu din Slobozia am venit aici, ci de pe băncile universităţii. Iar limba maghiară o cunoşteam bine încă de pe atunci, fapt dovedit prin examenul prestat la ocuparea postului (în 1970! - n.n.). Cu alte cuvinte, n-am venit la Sfântu Gheorghe ca să sporesc numărul românilor sau ca să slujesc vreo politică de românizare, ci, cum era şi firesc, pentru a putea fi împreună cu soţul meu (secui, născut şi crescut pe respectivele meleaguri - n.n.)".**

P.S. De notat că printre românii care, în iunie 1989, la Budapesta, s-au raliat la părerea că Ardealul este o zonă de complementaritate şi au subscris la ideea autonomizării acestuia, s-a aflat şi Ariadna Combes, fiica disidentei Doina Cornea.

Istorie "Maghiaro – Maghiară" în citate (II)

Continuăm istoria, în citate, a "loialității" udemeriste față de statul român:

- Kiss Zsuzsa, în "Romániai Magyar Sz6" (RMSz) din 30 noiembrie / 1 decembrie 1991, **condamnă declarația de loialitate a unui conducător al U.D.M.R. din județul Alba, exprimată cu ocazia sărbătoririi zilei de 1 Decembrie**. În acelaşi cotidian (nr.604/ 11 XII '91) dl (baron) Csavossy György, "pentru liniştirea cititorilor", precizează că, de fapt, **"respectivul vicepreşedinte nu a exprimat punctul de vedere oficial al U.D.M.R. şi s-a gândit exclusiv la loialitatea locală, dictată de bunele relații interetnice din județ."**
- În "România liberă" din 18 martie 1992, dl. Radu Câmpeanu declara: **"Noi am fost primii care am semnat, în 1990, alianța cu U.D.M.R.".**
- În "Brassoi Lapok" din 6 martie 1992, sub semnătura lui Jakab Antal, apare articolul "A tetü" (Păduchele). Redăm un pasaj: **"Radu Câmpeanu (...) a venit cu mari promisiuni pentru noi (...) şi iată că în urmă cu doi ani i-am acordat cu toții votul. Nu pentru prima oară, dar şi de această-dată ne-am păcălit, aşa cum ne-am păcălit şi pe vremea lui Petru Groza".** (Când colaboraționismul maghiar a fost, totuşi, răsplătit prin înființarea Regiunii Autonome Maghiare! - n.n.).
- Revista "Expres Magazin", în nr.19 din 13-20 mai 1992, la rubrica "Vă propunem un nume", ne prezintă un **portret al ziaristei Gilda Lazăr** de la "România liberă". Citățm din relatările sus numitei: **"Am fost repartizată, în 1986, la Sântimbru, un sat aflat la 11 km de Miercurea - Ciuc. M-am simțit extraordinar printre maghiari, deşi nici un coleg nu vorbea româneşte, iar profesoara de franceză îmi era translator",**
- În revista budapestană "Erdelyi Magyarsag" (nr.10/mai 1992), sub semnătura lui Zador Miklos, se pot citi următoarele: **"Considerăm exclusă şi absurdă geneza şi continuitatea poporului român în Ardeal. (...) În a doua jumătate a secolului al XIII-lea începe o migrație a românilor spre Ardealul maghiar, care oferea siguranță. (...) Cu 1700 de ani după războaiele daco - romane, românii, de educație şi cultură maghiară, îşi «stabilesc» geneza despre care până atunci nu ştiau nimic!"**
- Pe parcursul anului 1992, "RMSz" publică, în foileton, lucrarea lui Kádár Gyula, intitulată **"Scurtă istorie a maghiarimii din Ardeal",** lucrare la fel de neoroesslerianâ ca şi "Scurtă Istorie a Ardealului" (publicată de către Academia de Ştiințe din Ungaria), în care se susține (ca, de altfel, în toate cărțile şi manualele de istorie din Ungaria) că **ne-am fi format ca popor în sudul Dunării, pătrunzând în spațiul carpato-danubiano-pontic abia în secolul 13 (treisprezece).**
- În iunie 1992, la Oradea, are loc cel de al doilea Congres Național al U.D.M.R. Citățm din concluziile finale ale dezbaterilor, publicate în mai toată presa vremii: **"Minoritatea maghiară din România e mai asuprită decât pe vremea dictaturii ceauşiste; drepturi egale înseamnă, pentru o minoritate, asimilare; minorității maghiare trebuie să i se asigure drepturi colective; maghiarii din România se declară subiect politic de sine stătător, parte constitutivă de stat, națiune coparteneră, asociindu-se la putere națiunii române; NUMAI UN ARBITRAJ INTERNAȚIONAL POATE DA O SOLUTIE MODERNĂ PROBLEMEI TRANSILVANIEI, SOLUȚIE PREGĂTITĂ PENTRU MOMENTUL CÂND VA AJUNGE LA PUTERE OPOZIȚIA DEMOCRATICĂ"** (s.n.).
- În 24 iunie 1992 îşi face publică existența "Inițiativa Maghiară din Transilvania" (IMT), care îşi propune: **"Asigurarea tuturor formelor de autodeterminare, personală şi**

colectivă, pentru minoritarii maghiari".

- În 10 iulie 1992, "Magyar Nemzet", unul din cele mai citite cotidiane centrale din Ungaria, publică articolul **"Europa Centrală: integrare şi dezintegrare".** Reproducem câteva fragmente: **"Cei 75 de ani care au trecut de la încheierea primului război mondial dovedesc că politica marilor puteri (şi a statelor succesoare) a condus nu la reorganizarea stabilă a zonei Europei Centrale, ci la destrămarea samavolnică şi lipsită de orice raţiune a acesteia. (...) Din acest motiv, în literatura de specialitate din Occident a început să apară ideea «revenirii la 1914», prin care se susţine necesitatea revizuirii în primul rând a schimbărilor intervenite după 1918 în Europa Centrală. (...) O asemenea revizuire a·avut deja loc În Iugoslavia, iar În Cehoslovacia destrămarea este consecinţa aceleiaşi necesităţi politice.**

- **(...) România a fost dintotdeauna o unitate artificială, (...) situaţie valabilă şi azi. Mai întâi trebuie sfărâmate în bucăţi cât mai mici unităţile create în mod artificial, iar apoi un spirit nou de sintetizare să realizeze din aceste fragmente o unitate adevărată (...) Dar, deocamdată nu se poate preciza natura acestei integrări. Ar putea fi o confederaţie a Europei Centrale ("Confederaţia Dunăreană"), ar putea fi Monarhia Habsburgică (în cadrul căreia persoana monarhului ar reprezenta principiul supranaţional). (...) În prezent ne găsim încă în plină etapă de dezintegrare, ceea ce presupune iminenţa unor conflicte. Situaţie ce impune politicii externe maghiare vigilenţă şi spirit de iniţiativă."**

- "Erdélyi Magyarság", într-un număr special (din acelaşi an) se exprimă şi mai tranşant: **"După destrămarea URSS, dezmembrarea Iugoslaviei şi ruperea în două a Cehoslovaciei, ar urma la rând ultimul stat format în mod artificial: România. (...) România este ultimul «imperiu colonial» al Europei. Deasupra ei pluteşte cântarea prohodului."** (**Din articolul intitulat "România, ultimul imperiu colonial**").

- Al treilea Congres Naţional al U.D.M.R. s-a Încheiat în 17 ianuarie 1993. La emisiunea În limba maghiară a TVR, din ziua următoare, pe "motiv" că n-a existat timpul necesar efectuării integrale a traducerii, intervenţia dlui **Tokay György** n-a fost subtitrată în româneşte (dar nici tălmăcită ad-hoc). Drept care, ea a trecut neobservată şi a rămas fără ecou în presa de limbă română. Iată ce declara, cu această ocazie, dl. Tokay **"Acuz, în bloc, parlamentarii U.D.M.R. pentru vina de a nu fi reuşit să împiedice consfinţirea în Constituţie a atributului de stat naţional unitar al României. Acest atribut pune bazele statului naţional-comunist. (...) În faţa noastră stau două obiective prioritare: să ne organizăm ca naţiune şi să luptăm împotriva Constituţiei!"** (Crainicul emisiunii a promis, atunci, completarea subtitrărilor şi reluarea fragmentelor cu pricina într-o emisiune viitoare, promisiune neonorată nici până azi.)

- Cotidianul (budapestan) "Magyar Nemzet" (nr. 2 din 4 ianuarie 1993) analizează o dezbatere a televiziunii naţionale maghiare, consacrată **"Disputei de la Paris asupra Transilvaniei"**. Reproducem câteva "idei" din respectiva analiză: **"Istoriografia europeană cunoaşte doar istorie maghiară pe teritoriul Transilvaniei până în secolul 18-19. (...) Întreaga teorie daco-romană este lipsită de temei. (...) Strămoşii actualilor români au venit în Transilvania din zone extracarpatice, începând cu secolul 14. (...) Este de presupus că, la vremea descălecatului din 896, au existat În Bazinul Carpatic «vlahi», dar aceştia nu erau români, căci termenul semnifică o populaţie de păstori: vlahi cumani, vlahi secui, vlahi pecenegi etc."**

- La 13 aprilie 1993, filialele din judeţul Harghita a cinci partide cu reprezentare parlamentară, printre care PER (membru COR) şi PD (FSN), dau un comunicat comun de presă, din care reproducem' un fragment: **"Noi ar trebui, în fond, să denunţăm Consiliului Europei intoleranţa infatuată şi agresivă a liderilor U.D.M.R., care se**

comportă în județul Harghita făcând totală abstracție de realitatea că această zonă aparține jurisdicției statului român. (...) Neacceptarea prefectului de etnie română este doar ultimul exemplu dintr-o lungă serie, care a debutat excesiv de dur încă din primele zile ale Revoluției din 1989"

- În nr.1085/20 iulie 1993 al cotidianului central de limbă maghiară "RMSz", în cadrul articolului intitulat "Homogénizálás", **un parlamentar (nenominalizat!) al U.D.M.R.** face următoarele afirmații: **"La acea vreme (sub Ceauşescu - n.n.), teologiile ortodoxe erau sub controlul Securității. Viitorii preoți trebuiau să absolve în prealabil o şcoală de securitate. La fel se întâmplă şi astăzi în România lui Iliescu".** În acelaşi ziar, **Gál Eva Emese** ("Dreptul la lectură") afirmă că **purificarea etnică şi deznaționalizarea maghiarilor din România reprezintă o realitate, şi una din metodele folosite este împiedicarea acestora de a intra în posesia presei de limbă maghiară ("refuzul de a o distribui, refuzul de a face abonamente, ambele patronate de sus").** Tot în acelaşi exemplar, la rubrica "Nu putem trece cu vederea", dl. **Cseke Gábor** face, pe marginea conferinței de presă a P.N.Ț.C.D. referitoare la problema minorităților din România (în care au apărut şi firave accente critice la adresa radicalilor din U.D.M.R.), următoarea remarcă: **"Una discutăm în cerc restrâns şi alta în fața plebei"?!** După care amintitul ziarist declară că P.N.Ț.C.D. este **"confuz şi romantico-desuet"** iar liderul acestuia **"lipsit de luciditate".**

- În "RMSz" din 16-17 octombrie 1993 (pag. a 7-a), dl Pásztor András afirmă următoarele: **"PUNR-ul n-a făcut niciodată un secret din faptul că obiectivul său final este alungarea minorității maghiare din Ardeal. (...) În spatele Caritasului se ascunde politica fascistoidă a acestui partid. (...) Foştii securişti (din P.U.N.R. - n.n.) au promis că vor strivi atât maghiarimea cât şi întreaga opoziție din România. (...) Caritasul, fiind legat de la început de numele lui Gheorghe Funar, a apărut, în ochii maghiarilor din zonă, încă de la debut, ca o instituție total compromisă. Ca atare, până ce aceştia (maghiarii - n.n.) au realizat că şi ei ar putea deveni beneficiarii circuitului, cei ce şi-au multiplicat deja de mai multe ori milioanele (românii «securist peunerişti» - n.n.) rânjeau de satisfacție. (...) Iar când jocul va cădea, marea majoritate a celor ce vor pierde vor fi ungurii"**. În continuare, dl Pásztor mai afirmă că foştii şi actualii securişti, principalii beneficiari ai circuitului Caritas, îşi vor folosi miliardele, dacă nu pentru achiziționarea de arme şi droguri (cunoscute fiind relațiile acestora cu terorismul internațional), atunci pentru cumpărarea obiectivelor industriale din Ardeal, de unde vor epura personalul maghiar. În încheiere, dl Pásztor, după ce se laudă că a supraviețuit unui pogrom, declară: **"Caritasul serveşte statornicirea bazelor politice şi economice ce asigură anihilarea şi eliminarea noastră, (...) sau, mai bine zis, continuă cu eficiență şi rapiditate acest proces".**

(Drept care, 80 la sută din patrimoniul economic al Ardealului este, astăzi, în mâinile ungurilor n.n.)

Istorie "Maghiaro - Maghiară" în citate (III)

Istoria "în citate" pe care ne-am propus-o, chiar în absența unor comentarii propriu-zise, riscă să dobândească o amploare nescontată. Şi suntem abia către finele lui '94, iar densitatea pe unitate de timp a "informațiilor", "declarațiilor" şi "proclamațiilor" creşte progresiv. Şi nu numai densitatea, ci şi agresivitatea. Ca atare, rigurozitatea în ale selecției cantitative şi calitative ne este pusă la grea încercare. Vom persevera totuşi ...

- **Omisiunea de a subtitra în româneşte** nu este ceva curent în emisiunile de limbă maghiară ale TVR. Dar nici de mare excepție. Şi cu atât mai puțin un fenomen întâmplător. Cu alte cuvinte, nesubtitrarea cu pricina este un element de recuzită folosit în scopul unei, hai să-i zicem, cenzuri selective şi unilaterale. De pildă, în emisiunea din 19 septembrie 1994, închinată învățământului în limba maghiară, subtitrarea în româneşte a lipsit doar pe parcursul unui microinterviu luat candidatului care a obținut cea mai mare medie la examenul de admitere pentru secția maghiară a Facultății de Matematică din cadrul Universității Babeş - Bolyai. De ce a lipsit? Pentru că respectivul candidat, ungur din Jibou, a absolvit un liceu românesc şi a prestat examenul de admitere tot în limba română (!!!).
- În 12 noiembrie 1994, dl. Takács Csaba, preşedintele executiv al U.D.M.R., în cadrul. unui interviu acordat cotidianului "Adevărul de Cluj" (interviu consacrat votului din Camera Deputaților privind interdicția intonării publice a imnului unui alt stat, în alte condiții decât cele prevăzute de lege), declară următoarele: **"Este mult prea transparent că articolul de lege este îndreptat împotriva maghiarilor din România. Dacă n-ar exista maghiari În România, n-ar exista acest articol. Vom vedea consecințele (...) Probabil că se vor umple puşcăriile de unguri. (...) şi în timpul dictaturii comuniste, când se cânta «Deşteaptă-te române», se intra în puşcărie"(!!!).**
- La emisiunea TV în limba maghiară din 14 noiembrie 1994, o rubrică a fost închinată compozitorului național maghiar Erkel Ferenc, cel care a compus partitura muzicală a "Imnului" lui Kölcsey Ferenc (imnul de stat maghiar). Evident, nefiind vorba de nici o dată aniversară, faptul se conjugă cu declarația dlui Csaba Takács. Realizatorii emisiunii, deşi au subliniat în trei rânduri că Erkel este autorul muzicii respective, n-au îndrăznit, totuşi, să transmită imnul cu pricina. Au făcut însă altceva: au cocoțat un tenor de la Opera Maghiară (există şi aşa ceva) din Cluj pe zidul medieval de incintă al oraşului şi l-au pus să cânte o arie din "Bánk bán", operă (națională) aparținând aceluiaşi compozitor. Dar nu o arie oarecare, ci una "stindard", În care laitmotivul era: **"Hazám, hazám, szent magyar hazám"! (Patria mea, patria mea, sfântă patrie maghiară!)**
- Ultimele luni ale lui 1994 sunt folosite de către U.D.M.R. pentru a materializa obiectivul prioritar stabilit la cel de al treilea Congres Național: organizarea minorității maghiare din România ca națiune. Ceea ce, practic, înseamnă realizarea, nu de iure, ci de facto, a autoguvernării şi a autonomiei teritoriale pe criterii etnice, prin crearea unor structuri (sau suprastructuri) organizatorice şi politico-administrative, cu atribuții deliberative şi decizionale, ce se substituie celor legale. Structurile respective (Consiliul Reprezentanților U.D.M.R., Consiliul Primarilor şi Consilierilor U.D.M.R.) au menirea de a înlocui Prefecturile şi Consiliile Județene, ba, la o adică, chiar şi Executivul şi Parlamentul. Reproducem, spre exemplificare şi edificare, din regulamentul de organizare şi funcționare al C.P.C., definiția acestuia: **"Consiliul primarilor şi consilierilor U.D.M.R. este organul suprem al consilierilor, primarilor şi viceprimarilor aleşi pe listele U.D.M.R., care - pe baza programului Uniunii - are atribuții consultative, de pregătire a deciziilor În toate problemele privitoare la administrația locală şi care**

poate exercita şi atribuţii decizionale în problemele PREZENTATE SPRE ADOPTARE ŞI ADOPTATE DE CONSILIUL REPREZENTANŢILOR" (s. n.). A luat fiinţă până şi o "Comisie permanentă a autoguvernării locale", care, în 1994, a şi avut deja două conferinţe de autoguvernare. La cea de a doua, dl **Borbély László** îşi instruia primarii mai neajutoraţi. **"Dumneavoastră decideţi complet independenţi, iar Prefectura (care, conform Legii nr. 69 art.100, ar trebui să asigure realizarea intereselor naţionale, respectarea legilor şi a ordinii publice - n.n.) nu are nici un amestec!" ...**

- Tot în 1994 se elaborează la Budapesta un **memorandum cu privire la obţinerea autonomiei comunităţilor maghiare din Slovacia, Ardeal şi Voivodina, document semnat şi de Csapó József,** senator UD.M.R., şi difuzat de către acesta în România. (Faptul a fost consemnat şi în primul capitol, intitulat "Ameninţări la adresa siguranţei naţionale", a Raportului SRI, prezentat în Parlamentul României în decembrie 1994).

- În urma unei declaraţii făcute la Londra, în 8 februarie 1995, de către Marko Bela (preluată de Mediafax), ziarul "Adevărul" (nr.1484/9 februarie '95), publică următoarele: **"Preşedintele U.D.M.R., Marko Bela, a declarat, marţi, la Londra, că statul-naţiune nu poate garanta dreptul minorităţilor. "De 75 de ani încoace, guvernările succesive ale României au încercat asimilarea populaţiei maghiare", a spus Marko Bela, citat de BBC. Bela (sic! - n.n.) e de părere că din 1989 situaţia minorităţilor din România n-a cunoscut nici o schimbare. EI a citat ca exemplu înscrierea În Constituţia adoptată în 1991 a caracterului naţional al statului român, ceea ce înseamnă "statul unei singure naţiuni, naţiunea română, şi o singura limbă oficială, limba română", Marko Bela a afirmat ca minoritatea maghiară din România nu va renunţa la drepturile sale şi nu este dispusă să emigreze. Deoarece statul român nu s-a arătat dornic să acorde drepturile cerute de maghiari, Bela a opinat că ar putea fi generate conflicte. (...) Conform liderului maghiar, problema minorităţilor din România poate fi rezolvată doar prin presiuni din partea Europei Occidentale".**

- În nr. 106/ 1-7 martie '95 al săptămânalului "Orient Express" (condus de Szöcs Géza) se publicã un interviu cu **Tökés László**, întitulat "Lupul şi mielul în varianta atlantezã", din care reproducem un fragment: **"Pe parcursul discuţiei s-au stabilit cumva noi corelaţii în legătură cu drepturile minorităţilor?" (...) "Eu aş scoate în evidenţă o corelaţie ce ţine de democraţie. Anumite revendicări sau obiective politice, interpretate sau chiar stigmatizate ca etnice, pot fi corelate, într-o viziune democraticã, cu realităţi de nimeni contestate în SUA. Concret: dacă o parte a populaţiei cere universitate, atunci e firesc ca această cerinţă să-i fie satisfăcută. Noi am arătat că 17 state ale SUA au o populaţie mai puţin numeroasă decât cea a maghiarilor din Ardeal (aşa să fie? - cifra respectivă nedepăşind 1.400.000 - n.n.) şi totuşi fiecare din ele are universitate. Chiar mai multe. Cine să le fi interzis să şi le facă? Şi iată că maghiarimea din Ardeal, care reprezintă o parte importantă a populaţiei României (şapte la sută - n.n.) nu are dreptul să-şi înfiinţeze o universitate".** (Nu comentăm, precizăm doar că România este un stat unitar şi nu federativ şi, ca atare, o minoritate naţională de aici nu poate fi echivalată cu un stat aparţinător unei alcătuiri confederative de tipul SUA. Unde, de altfel, atât limba oficială, cât şi cea de predare este engleza, în oricare din statele componente. Pe de altă parte, minoritatea maghiară din România - beneficiară a suficiente secţii în limba maternă în învăţământul superior - are tot dreptul să-şi înfiinţeze universităţi proprii, câte doreşte, dar, firește, particulare. Drept de care, de altfel, amintita minoritate a uzat deja, din anul 1991, când a fost înfiinţată prima facultate particulară cu predare în limba maghiară, cea de ziaristică din Oradea).

- În cotidianul central de limbă maghiară **"Romániai Magyar Szo"** (nr.1613-1614/25-26

martie '95), dl Glatz Ferenc (istoric, preşedinte al Academiei de Ştiinţe din Ungaria) ne reţine atenţia cu un interesant eseu de istorie comparată, întitulat **"Ujrakezdések - Márciusok" (Reiterări de Martie)**. În respectiva încercare ni se propune o paralelă între realităţile din imperiul Habsburgic la jumătatea secolului trecut şi cele de astăzi din aşa numitele state succesoare, în ceea ce priveşte situaţia minorităţilor naţionale, aspiraţiile legitime ale acestora şi repercusiunile tragice care au sancţionat (şi vor sancţiona) obtuzitatea celor chemaţi să le satisfacă. În acest sens, **dl Glatz face referiri la situaţia şi cerinţele minorităţii maghiare din România, încercând acreditarea ideii că nesatisfacerea pretenţiilor acesteia va avea urmări comparabile cu revoluţia din 1848 sau cu prăbuşirea Imperiului Habsburgic.**

În capitolul "Schimbarea graniţelor", dl Glatz se întreabă: **"Există şanse reale de modificare a graniţelor"?**

Într-un alt capitol din respectivul articol, întitulat **"Amărăciunea maghiară"**, autorul afirma: **"A urmat explozia: 1920. Când marile puteri învingătoare în Războiul mondial (primul - n.n) au parcelat Imperiul Habsburgic şi cel Otoman. (...) 1947: Conferinţa de pace reconfirmă graniţele trianonice. Pentru că tratatele de pace şi graniţele depind fie de forţa militară a statului, fie de abilitatea conducătorilor săi, fie de voinţa marilor puteri".** În final, ni se împărtăşeşte şi oful din titlul capitolului (amărăciunea maghiară): **"Secuimea este atât de departe în Est, încât ar trebui să anexăm şi mari teritorii cu majoritate românească pentru a o putea încorpora".**

Aşa cu "amărăciunea maghiară"!

Istorie "Maghiaro - Maghiară" în citate (IV)

Revenim la **"Reiterări de Martie",** articol semnat în "Romániai Magyar Szó", de către dl. Glatz Ferenc, preşedintele Academiei de Ştiinţe din Ungaria, pentru a relua un citat: **"tratatele de pace şi graniţele depind fie de forţa militară a statului, fie de abilitatea conducătorilor săi, fie de voinţa marilor puteri"**. Fiind vorba, în cele de mai sus, de Trianon şi de ale sale efecte, trebuie să înţelegem că, în viziunea istoriografiei maghiare, Ungaria, în 1920, neavând nici forţa militară necesară şi nici conducători suficient de abili, nu şi-a putut impune punctul de vedere şi nici apăra "dreptatea" cauzei. Drept care, graniţele rezultate au reflectat bunul plac al marilor puteri. Mai încape vreo altă interpretare? Dar iată că am încălcat consemnul neinterpretării şi necomentării. Şi am folosit ca izvor un eseu, publicat în ţară străină. Cu scuzele de rigoare, ne vom întoarce la citate, la simpla lor expunere, apelând, de această dată, la cea mai autorizată şi oficială sursă maghiară: **"Erdély Rövid Története" (Scurtă Istorie a Ardealului),** volum ce reprezintă o ediţie prescurtată a "Istoriei Ardealului", lucrare apărută, în trei volume, în 1986. "Scurta Istorie" a fost editată în 1989 şi reeditată în 1993, de către "Akadémiai Kiadó" (Editura Academiei), fiind întocmită de un colectiv aparţinând "Institutului de Istorie al Academiei de Ştiinţe din Ungaria", De ce apelăm cu o întârziere de doi ani la această sursă? Pentru că abia în mai 1995 am intrat în posesia cărţii cu pricina. Unde am găsit-o? Nu în Ungaria, ci în România, la Cluj, pe un stand amplasat în holul Universităţii Babeş-Bolyai. Ce se poate citi în "Scurta Istorie a Ardealului"? Să începem, pentru a face "joncţiunea" cu dl Glatz, cu sfârşitul.

- Reproducem din ultimul subcapitol, intitulat **"Tratatul de la Trianon"** (pag.576): " .... **În 1920, delegaţia maghiară la Conferinţa de pace, condusă de groful Apponyi Albert, a fost invitată nu pentru a negocia, nu pentru a duce tratative, ci doar spre a i se aduce la cunoştinţă nişte condiţii prestabilite. Conferinţa i-a permis lui Apponyi numai o simplă expunere a punctelor de vedere maghiare. (...) Acesta a încercat să-i convingă pe învingători că graniţele stabilite nu respectă nici dreptul la autodeterminare şi nici criteriile etnice. (...) S-a accentuat unitatea economică a Ungariei Mari, aducându-se argumente în favoarea interdependenţei diferitelor zone ale ţării în ceea ce priveşte căile de comunicaţie, transporturile, gospodărirea apelor, migrarea forţei de muncă. În problema Ardealului, delegaţia maghiară a prezentat şi variante de compromis: fie ţinut autonom în cadrul Ungariei, fie stat independent, federativ, după model elveţian. În acest sens, s-a propus crearea a patru cantoane, trei pe baza de preponderenţă etnică, iar cel de al patrulea cu populaţie mixtă. (....) Toate propunerile delegaţiei maghiare au fost respinse. (...) Tratatul imperialist (sic! - n.n.) de pace, care conţinea GRAVE NEDREPTĂŢI NAŢIONALE (s. n.), a fost condamnat nu numai de cetăţenii ţărilor învinse, dar şi de o bună parte a opiniei publice internaţionale, el (tratatul - n.n.) devenind în curând o sursă de deziluzie chiar şi pentru cei ce l-au patronat. Politicienii Antantei, încercând să înlocuiască relaţiile depăşite ale Monarhiei Habsburgice cu altele mai moderne, au reuşit, în realitate, să creeze tensiuni mai mari în bazinul Dunărean decât cele existente înaintea conflagraţiei mondiale" .**

Mai reproducem, din subcapitolul **"Destrămarea Imperiului Maghiar"** (sic! - n.n.), un citat definitoriu (pag. 570) pe care l-am fi putut folosi ca şi "motto" la a noastră "Istorie În citate": **"Maghiarimea din Ardeal n-a putut accepta ideea că o alcătuire statală milenară (sic! - n.n.) în câteva săptămâni se năruie. (...) Şi nici faptul că, într-o ţară străină, o aşteaptă statutul de minoritate"!** (Bună zicere! şi "nemuritoare"!)

Dacă tot ne ocupăm de cea mai autorizată şi oficială sursă, să vedem care este poziţia istoriografiei maghiare actuale în ceea ce priveşte etnogeneza şi (dis)continuitatea noastră în spaţiul carpato-danubiano-pontic. Citătm din aceeaşi "Scurtă Istorie a Ardealului". Vom Începe cu prefaţa primei ediţii (1989!): **"Marele interes trezit de istoria în trei**

volume şi, nu putem nega, ecoul atacurilor politice (sic! - n.n.) venite din România au crescut cerința de a pune la dispoziția publicului sub o formă prescurtată, principalele informații". După acest început promițător, se afirmă, în paginile 46-47, că pe parcursul celui de-al doilea război daco-roman si consecutiv acestuia, prin exterminare, suicid colectiv şi deportare, **"Dacia se depopulează complet şi este repopulată cu coloni aduşi din toate colțurile imperiului".** La pagina 56, se susține că retragerea aureliană a fost totală, **"pe teritoriul Daciei nerămânând nici o populație romanică".** Se mai afirmă (pag. 60) că în perioada cuprinsă între secolele III-XIII, pe teritoriul fostei Dacii, istoria, arheologia sau geografia (toponime, hidronime) nu furnizează date care să ateste prezența vreunei populații romanizate. În capitolul "Perioada maghiaro-slavă (895-1172)" se susține că, în respectivul interval, ungurii (şi nu noi, care eram pe nicăieri) au convieţuit cu slavii şi i-au asimilat. În paginile 103-104 este desfiinţat Anonymus, cele cuprinse în a sa **"Gesta Hungarorum"** fiind calificate drept **"aberații romanțate".** Se afirmă că **"până şi numele celor trei pretinşi voievozi români este inventat, prin preluarea distorsionată a unor denumiri de localități maghiare".** (Gelu-Gyalu, Menumorut-Marot, Glad-Galad). Capitolul "Anonymus" se încheie cu următoarea constatare: **"Până când istoriografia românească va continua să fie subordonată unor interese național-politice, nu se poate ajunge la o unitate de vederi".** Cât priveşte apariția noastră în zonă, ne lămureşte subcapitolul intitulat **"Străbuna Patrie Nomadă a Românilor"** (pag. 162). **Unde era aceasta? În sudul Dunării. Când am pus pentru prima data piciorul în Ardeal? În 1166, ca mercenari în oastea lui Emanuel I-ul, împărat al Bizanțului. După care am continuat să ne înfiltrăm. Iar, începând cu anul 1242, după retragerea mongolilor care au pustiit regatul maghiar, am venit cu duiumul, ba de frica mongolilor (!?), ba pentru a ne paşte turmele de oi, ba pentru a repopula cu permisiunea regelui Bela al IV-lea, Ardealul depopulat, ba pentru a apăra, în calitate de popor ecvestru (sic! - n.n.) de păstori, călit în lupte (pag. 173), granița de sud a Ardealului, la invitația aceluiaşi rege maghiar.**

Dacă tot ne-am întors cu doi ani în urmă şi dacă tot ne ocupăm de **"sindromul post - trianonic",** să vedem ce se putea citi în nr.16 / noiembrie 1993 al revistei budapestane "Erdélyi Magyarság", număr închinat în întregime Trianonului. Vom reproduce din trei articole.

- **"Egy térkép háttere" (Reversul unei hărți),** de Katona Szabó István, articol găzduit la pagina 64. Citām câteva "idei": **"La începutul secolului trecut, mişcările panslavistă, pangermană şi, hrănindu-se din acestea, cea panromână, erau încă nevinovate fantezii, ca de altfel şi "stafia comunismului". Pentru ca secolul XX să scoată la iveală şi să exacerbeze, în toată monstruozitatea lor, roadele acestor concepte şi mişcări. Pangermanismul a născut hitlerismul, panslavismul a generat imperiul sovietic, Iugoslavia şi Cehoslovacia, iar panromânismul a adus pe lume România Mare şi Garda de Fier. Războaiele mondiale şi cele cinci decenii de dictatură comunistă sunt rezultatele aceloraşi concepte aberante. Consecutiv punerii lor în practică au murit zeci de milioane de oameni, au apărut noi țări, altele au fost sfârtecate pe motiv că ar fi asuprit popoare, pentru ca "nou-născuții" să exercite o asuprire mult mai nemiloasă asupra minoritarilor din respectivele state create prin forță şi abuz".**

- La pagina 53 a aceluiaşi exemplar din E.M., dl. Praczki Istvan semnează articolul "A kiralyviz" **(Ape regale).** Citām din text: **"Ni se cere şi astăzi să acceptăm falsul istoric ce ne-a fost impus (...) Versailles-ul, Trianon-ul, chiar şi Potsdam-ul se vor sacrosancte şi infailibile. Cei ce pun în discuție aceste tratate, cei ce le contestă nedreptățile care acoperă de ruşine întreaga omenire, trebuie reduşi la tăcere. (...) Dacă nu ne conformăm, ni se retrage ajutorul apusean, ni se refuză creditele. (...) Trianon-ul am fost constrânşi să-l acceptăm (...) dar nu dorim să modificăm**

graniţele prin forţă. Însă nici un moment nu suntem dispuşi să renunţăm la ideea reîntregirii ţării. (...) Nu de noi se tem statele succesoare, ci de acel adevăr care începe să se întrezărească prin ferestrele şi porţile sparte din Târgu Mureş, Moldova, Kosovo, Macedonia şi Bosnia. Nu de noi, ci de foştii lor stăpâni le e frică, care i-au adus în situaţia ce reclamă astăzi revizuirea graniţelor în Europa Centrală şi de Est. (...)Trebuie să se înţeleagă că Trianon-ul este nu numai cel mai mârşav Dictat politic al secolului XX, dar şi piatra unghiulară care, odată depăşită, va impune un nou mod de a face politică."

- Cel de al treilea articol, găzduit la pagina 24, se întitulează "Vatikáni határmodositás" (Stoffán György) şi ne oferă prilejul de a cunoaşte poziţia Bisericii Romano-Catolice din Ungaria faţă de acelaşi subiect. Iată declaraţia capului acestei Biserici, cardinalul Szendi Jozsef: **"Presupunerea că Vaticanul, prin rearondarea Episcopiei de Oradea, ar fi recunoscut Trianon-ul, este o pură tâmpenie. Trianon-ul nu poate fi recunoscut de nici un om cu mintea întreagă, de nici un european, pentru că Trianon-ul este o ruşine mondială. Există remediu pentru nedreptatea care ne-a fost impusă (...) Noi îl cunoaştem, dar actuala situaţie politică din Europa Centrală încă nu ne permite o rezolvare ideală".**

- Doritorilor de declaraţii oficiale, le oferim în încheiere, o "emanaţie maghiaro-maghiară: ultimul alineat al **"Declaraţiei finale a Consfătuirii maghiarilor trăitori în afara graniţelor"**. Consfătuire, autointitulată "Sfântul Ştefan '94", ce a avut loc la Budapesta în 19 august 1994, cu participarea reprezentanţilor tuturor comunităţilor maghiare din "statele succesoare" şi sub patronatul "ţării mamă" (Declaraţia a fost publicată în ultimul număr din 1994 al revistei "Erdélyi Magyarság", pe coperta interioară). Iată alineatul cu pricina: **"Consfătuirea consideră, ca de la sine înţeles, că Ungaria nu intenţionează modificarea prin forţă a integrităţii teritoriale a oricăruia dintre statele vecine. EVENTUALELE REVIZUIRI, BAZATE PE REGLEMENTĂRI INTERNAŢIONALE, (...) UNGARIA LE LASĂ ÎN SEAMA ISTORIEI" (s. n.)**

Sau a repetării istoriei!

Istorie "Maghiaro-Maghiară" în citate (V)

Ne întoarcem la "Sf. Ştefan '94", pentru că documentul final al consfătuirii, prima cu caracter maghiaro-maghiar oficial şi de largă reprezentare, conţine multe alte elemente interesante şi instructive, demne de a fi cunoscute, cu atât mai mult cu cât declaraţiile la care ne referim au fost făcute, în marea lor majoritate, în numele statului maghiar. Drept care, reproducerea integrală a documentului respectiv se impune:

- **"Consfătuirea accentuează că statul maghiar - în pofida nedreptăţilor săvârşite pe seama lui la Trianon şi Paris - doreşte să fie o insulă a păcii, securităţii şi bunăstării în spaţiul dunărean. Acesta (statul maghiar – n.n.) acordă comunităţilor naţionale de pe teritoriul său toate drepturile prevăzute de documentele ONU, de Charta Consiliului Europei privitor la drepturile omului şi de Declaraţia de la Helsinki.**

Statul maghiar aşteaptă ca, în numele reciprocităţii, în interesul păcii şi în speranţa realizării bunăstării naţionale, şi acele state în care trăiesc minorităţi maghiare să respecte, în integralitatea lor, drepturile mai sus menţionate, rezervându-şi libertatea de a apela, în cazul nerespectării acestora, la remediile oferite de legislaţia internaţională.

Consfătuirea arată că, potrivit Chartei Atlantice, înţelegerii de la Yalta, documentelor de bază ale ONU, Chartei Drepturilor Omului a CE şi, mai ales, articolului 8 al capitolului I al Declaraţiei Finale de la Helsinki, dreptul la autodeterminare este parte integrantă şi fundamentală a dreptului internaţional. Ca atare, de acesta trebuie să beneficieze şi minorităţile maghiare, în număr de sute de mii sau milioane, aflate pe teritoriul statelor succesoare şi care nu-şi pot exercita drepturile etnice.

În viziunea noastră, tratatele bilaterale nu pot fi încă încheiate, neexistând condiţiile necesare în acest sens. Un tratat de bază nu poate fi edificat pe promisiuni, ci doar pe fapte. Considerăm o condiţie preliminară de bază ca ţările în cauză - conform normelor europene - să realizeze, la ele acasă, autodeterminarea comunităţilor naţionale maghiare şi respectarea integrală a acesteia: autonomie teritorială pentru maghiarii grupaţi omogen, autonomie administrativă în zonele cu populaţie mixtă şi autonomie culturală pentru cei dispersaţi. Fără realizarea şi respectarea durabilă a acestor drepturi, securitatea şi convieţuirea paşnică nu pot fi concepute.

În măsura în care o înţelegere interstatală este necesară, statul maghiar trebuie să obţină, prioritar, asigurarea amintitului drept la autodeterminarea minorităţilor maghiare.

Consfătuirea subliniază că nici un fel de înţelegere nu se poate realiza în spatele comunităţilor naţionale maghiare şi fără asigurarea intereselor acestora. Nici un guvern sau parlament nu poate hotărî asupra destinului personal a milioane de indivizi, fără ştirea şi acceptul lor, pentru că aceştia n-au ales nicicând conducerea politică a Ungariei. Conducerea maghiară nu poate abdica de la apărarea drepturilor maghiarimii din diaspora.

Consfătuirea consideră, ca de la sine înţeles, că Ungaria nu intenţionează modificarea prin forţă a integrităţii teritoriale a oricăruia dintre statele vecine. Eventualele revizuiri, bazate pe reglementări internaţionale şi accept bilateral, Ungaria le lasă în seama istoriei". (Reamintim că şi Diktatul de la Viena a fost o reglementare internaţională, acceptată bilateral!)

- Să trecem la concluziile unei alte reuniuni maghiaro-maghiare, cea de la Debreţin (27 iulie 1995), la care U.D.M.R. a fost reprezentată, printre alţii, de către cei doi preşedinţi

ai săi: titularul Marko Béla şi onorificul Tökés Lászlo. Citãm din **"Declarația Finală",** reprodusă în nr. 5 / 95 al publicației "Magyar Figyelö": **"Povara istorică a Trianonului ne-a adus pe noi aici, la Debrețin. Comunitățile maghiare rămase în afara granițelor trianonice au intrat în râşnițele jurisdicției statelor succesoare. Aici a început calvarul de proporții istorice al minorităților maghiare: epurarea din organele de conducere ale statului, din administrația publică, privarea de dreptul la proprietate, restrângerea progresivă a învățământului în limba maternă şi a posibilității de folosire a acesteia.**

Aceste procese negative şi devastatoare continuă şi astăzi - în numele democrației. Până nu demult am suportat imperialismul lingvistic al unor imperii, astăzi națiunile majoritare din bazinul carpatic vor să ne impună limba lor. Limba majoritarilor realizează o nouă hegemonie în Slovacia şi România. Astăzi, guverne şi parlamente fac legi împotriva limbii minorităților naționale. Legi care apără şi consolidează limba majoritarilor. Limba maghiară, lipsită de apărare, se confruntă cu forța statelor. (...)

În Ardeal, învățământul cu două secții a distrus un sistem şcolar secular si autonom. Conform Constituției din 1991, în România limba oficială este română. O serie întreagă de dispoziții devastatoare (sic! - n.n.) favorizează înființarea şcolilor româneşti în zonele cu populație maghiară şi asigură o nejustificată penetrare a limbii române în şcolile cu limba de predare maghiară. Noua lege a învățământului asigură deja hegemonia limbii române şi încătuşarea celei maghiare.(...)

În octombrie 1990 a apărut o lege care declară limba slovacă limbă oficială a statului. Este o lege a exclusivismului (...) care asigură dictatura limbii slovace. (...)

Folosirea limbii (maghiare - n.n.) este periclitată mai ales în Ardeal, Felvidék (sudul Slovaciei - n.n) şi Voivodina. Pentru această situație putem învinui istoria, împrejurările, incompetența politicienilor maghiari... şi chiar pe noi înşine. Putem culpabiliza generațiile post-trianonice, demnitarii, preoții, scriitorii, dascălii şi, în general, pe toți oamenii valizi. În toate țările s-a aşteptat de la noi doar loialitate, acomodare, obedință. Iar din împlinirea acestor cerințe s-a născut o atitudine de supuşenie. În numele împăcării cu orice preț, oare de câte ori am fost, pur si simplu, laşi?

Timp de decenii am fost model de conciliere şi convietuire. Dar pe puntea deschisă de noi se circula într-un singur sens. (...)

Legile adoptate în Slovacia şi România, referitor la învățământ şi limbă, umilesc națiunea maghiară.

Trebuie să înțelegem: în spatele nostru, peste capul nostru se țes, se aliază interese de putere ale slovacilor, românilor şi sârbilor. Nu mai putem da înapoi! Este necesară o concepție şi strategie maghiară comună în bazinul carpatic.

Pentru remedierea situației trebuie să recurgem la principiul autodeterminării. În Slovacia, România şi Serbia soluția este autonomia teritorială pe criterii etnice. Numai egalitatea completă a limbilor şi autoguvernarea pot asigura libera folosire a limbii comunităților naționale.

Propunem ca Parlamentul maghiar să adopte o lege pentru apărarea limbii maghiare. Această lege să stabilească un program pentru protecția limbii materne a comunităților maghiare din afara granițelor. Propunem înființarea, pe aceste teritorii, a unor centre şi oficii instituționalizate de apărare a limbii

maghiare. (...)

Atragem atenţia Consiliului Europei să acorde interesul cuvenit situaţiei dramatice în care se află comunităţile maghiare din bazinul carpatic, în ceea ce priveşte posibilitatea de a-şi folosi limba maternă."

Debreţin, 27 iulie 1995. Participanţii.

- Dl Marko Béla, acelaşi care în iulie semna declaraţia de mai sus, declară, la TVR, în 8 iunie 1995 (deci după "Sf. Ştefan '94" şi imediat înaintea lui "Debreţin '95"), că **"U.D.M.R. nicicând n-a cerut sau pretins autonomie etnică pentru minoritatea maghiară".** Iar dl Marton Arpad, alt semnatar al actului, afirma, în "Cronica Politică" din 5-11 / iunie '95 următoarele: **"N-am declarat şi n-am avut niciodată în programul nostru un asemenea concept, mai ales că autonomia teritorială pe criterii etnice este intraductibilă în limba maghiară. Este un concept născut de români, deoarece însăşi terminologia folosită este românească."** (De fapt, în ungureşte nu se spune "pe criterii etnice", ci "pe bază etnică". Ceea ce - nu-i aşa? - este cu totul altceva?) Aşa cu "transparenţa" şi "onestitatea" politicii udemeriste.

- Spre totala edificare, reproducem, din acelaşi nr. 5/'95 al publicaţiei "Magyar FigyeIö", un fragment din discursul episcopului Tökés Laszlo, preşedinte de onoare al U.D.M.R., rostit cu ocazia "Reuniunii de la Debreţin": **"Realitatea este că, departe de mult trâmbiţata «reconciliere istorică», statele succesoare îşi continuă politica de deznaţionalizare, veche de peste 75 de ani, încercând, prin asimilarea completă a minorităţii maghiare, să-şi DEFINITIVEZE STĂPÂNIREA (s.n.) asupra teritoriilor câştigate prin tratatele de pace de la Paris".**

Se poate ceva mai limpede şi mai fără echivoc? Şi nimeni nu s-a desolidarizat de cele rostite, atunci şi acolo, de către episcopul Tökés. Nici la Debreţin şi nici altundeva sau altădată. Iar sfinţia-sa continuă să fie preşedinte de onoare al U.D.M.R. Care este singura concluzie ce poate fi trasă? Ce altceva putem deduce decât că este vorba de viziunea "maghiaro-maghiară" asupra caracterului provizoriu a tot ceea ce s-a statuat la Trianon, Paris sau Helsinki?

Istorie Maghiaro-Maghiară în citate (VI)

Anul 1996 a reprezentat un moment de cumpănă în istoria de care ne ocupăm. Pe de o parte este anul în care conducerea statului maghiar, cea care a patronat "Sf. Ştefan '94" şi "Debreţin '95" (fără a semna însă declaraţiile finale), renunţă la jocul duplicitar şi se implică oficial în elaborarea celebrei "Declaraţii Maghiaro-Maghiare", declaraţie ce consfinţeşte asimilarea revendicărilor de tip udemerist ca obiective ale politicii externe maghiare şi, pe de altă parte, anul în care aceeaşi politică externă, în perspectiva Summitului de la Madrid şi suportând neîndoielnice presiuni americane, este nevoită să recurgă la o "cotitură". De altfel, articolul din care vom cita se şi intitulează **"Cotitură în politica externă maghiară"** ("României Magyar Szó" din 12 ianuarie 1996).

Autorul articolului este politologul Molnár Gusztáv, şeful colectivului de cercetări geopolitice central-europene al TLA (Teleki László Alapitvány = Fundaţia Teleki László), personaj frecvent citat în revista „22" şi considerat de către dl Gabriel Andreescu, de pildă, ca un autentic mentor. Iată câteva fragmente din textul cu pricina:

- **Din momentul în care, în august 1995, SUA au decis să intervină în Balcani, rolul geopolitic al Ungariei a crescut considerabil. NATO şi, cu precădere, SUA au nevoie de un cap de pod strategic în Ungaria, orientat spre Europa de Sud-Est, ceea ce face din integrarea atlantică o prioritate indiscutabilă a politicii externe maghiare. Trebuie să înţelegem că această integrare va hotărî viitorul ţării si al întregii maghiarimi precum si natura relaţiilor noastre cu vecinii şi cu maghiarii din afara graniţelor (s. n.). De această dată nu mai este vorba de "integrare europeană" sau de alte asemenea vorbe goale, ci de Occident ca parte interesată, ca aliat care îşi apără, inclusiv cu mijloace militare, interesele şi valorile de civilizaţie. Şi care poate leza şi chiar lezează interesele vitale ale altora. (...) Despre Marea Britanie, Franţa, Italia, dar, în aceeaşi măsură şi despre România şi Serbia, care le imită, putem spune că sunt state supercentralizate si, ca atare, din ce în ce mai vulnerabile. (...) În cazul statelor alcătuite din regiuni cu identitate istorică diferită, pretenţia de suveranitate nelimitată este la fel de respingătoare ca şi relaţia Putere-individ într-un stat totalitar. Iar în cazul statelor apărute după dezintegrarea unor alcătuiri statale mai mari, această aspiraţie la suveranitate este de-a dreptul ridicolă. (...) Acele unităţi politice, mai mici sau mai mari, care dispuneau de o anumită independenţă, de instituţii politice, de tradiţii şi de conştiinţă statală, pot fi considerate state chiar dacă aparţin, în condiţii de mai mică sau mai mare subordonare, unui organism politic mai larg. În acest sens, pot fi considerate state Cehia şi Moravia în cadrul Imperiului RomanoGerman (...) sau Ungaria în cadrul monarhiei Habsburgice. (...) Ungaria ("istorică" - n.n.) va renaşte, în momentul în care - împreună cu partenerii istorici - se va integra într-o nouă alcătuire suprastatală, mai aerisită şi mai largă decât cele anterioare, alcătuire ce va fi destul de aproape spre a asigura pacea civică şi destul de departe pentru a permite, după bunul plac, continuarea unei istorii bazate pe comunitatea de tradiţii, obiceiuri şi interese".**

Îndemnurile şi promisiunile dlui Molnár, precum şi presiunile americane s-au dovedit rodnice: cotitura s-a produs, Ungaria, de dragul NATO, dar, mai cu seamă, de dragul perspectivelor pe care le deschidea integrarea, a renunţat să mai obstrucţioneze Tratatul româno-maghiar. Acesta a fost parafat, iar vecina noastră de la Apus a fost nominalizată pentru **"primul (şi ultimul?) val".** Ceea ce nu înseamnă, firesţe, că, la vremea respectivă, aleşii poporului din Ungaria, după ce s-a slobozit "vrabia din mână" ar fi rămas deosebit de încântaţi de isprava guvernului socialist. Ba, am zice că întreaga Opoziţie din Parlamentul maghiar a tunat şi fulgerat împotriva Tratatului, în termenii în care acesta a fost încheiat. Mai mult, amintita Opoziţie a procedat la convocarea unei sesiuni extraordinare, în speranţa obţinerii unei

majorități parlamentare care să-i permită impunerea unui veto.

Trecem peste anticonstituționalitatea demersului, încheierea unui tratat de bună vecinătate nefiind o prerogativă a parlamentului, acesta având menirea doar de a-l ratifica sau nu. Interesant şi demn de reprodus este însă ceea ce s-a rostit cu ocazia respectivei sesiuni, în ziua şi noaptea de 3/4 septembrie 1996, sesiune transmisă în direct de către postul maghiar Duna TV. Alături de intervenții aparținând parlamentarilor din Opoziție, vom reproduce si câteva luări de cuvânt ale reprezentanților Puterii, acestea conținând la rândul lor, destule elemente interesante. Firește, din economie de spațiu, vom reda doar fragmente. Ședința este deschisă de reprezentantul partidului care a inițiat convocarea:

- **Isépi Tamás** (KDNP - Partidul Creştin-Democrat) **"Renunțând la autonomie şi drepturi colective, Ungaria îşi părăseşte minoritarii. Aceştia, în teritoriile unde sunt majoritari, trebuie să se autoguverneze în baza unui statut special. Renunțarea la cele stabilite cu ocazia întâlnirii maghiaro-maghiare înseamnă abandonarea minorității maghiare la discreția antimaghiarismului elitei politice româneşti. Că autonomia teritorială a minoritarilor ar periclita granițele, este o simplă găselniță a acestor politicieni. (...) Nici un fel de integrare nu ne poate obliga să semnăm tratatul. Suntem europeni de 1100 ani."**
- **Kovács Lászlo** (M.A.E. ungar) - **"Referitor la compromisul făcut, trebuie avut în vedere că în România forțele radicale naționaliste sunt deosebit de puternice, iar elita politică ține morțiș la statul național. În acest sens, trebuie să spun că guvernul anterior a dat U.D.M.R.-ului iluzii deşarte. Dar, oricum, ceea ce s-a obținut nu este puțin: acceptarea Recomandării 1201, chiar dacă nu ca normă juridică; anexa nu este de interpretare, ci consemnează doar faptul că părțile nu-şi asumă obligații de respectare, deci nu are caracter restrictiv; noțiunea de "drepturi individuale practicate împreună" poate fi asimilată cu drepturile colective. De altfel, tratatul este deschis, în viitor, pentru alte elemente şi norme. Dacă vine un alt guvern în România, tratatul poate fi ameliorat sau chiar schimbat.**
- **Torgyán Jozsef** (FKGP - Partidul Micilor Agrarieni Independenți) - **"Tratatul poate fi comparat cu Diktatul de la Trianon, sicriul întregii maghiarimi. Ba, aş putea spune că e mai rău decât acesta. Acest tratat nu ia în considerare interesele şi drepturile maghiarilor. Este un tratat unilateral. Este total antimaghiar şi trădător de neam şi de țară. Va aduce nu stabilitate, ci instabilitate. Tratatul induce în eroare şi opinia publică internațională."**
- **Eörsi Mátyás** (Sz.D.Sz. - Uniunea Social-Democrată) - **"Tratatul asigură integrarea euro-atlantică şi ameliorează relațiile de vecinătate. Îmbunătățirea situației minorităților este îndoielnică. Alternativa la tratat ar fi Iugoslavia. În caz că Ungaria n-ar semna tratatul, în forma lui actuală, ar fi considerată vinovată şi etichetată ca revizionistă."**
- **Giczy György** (KDNP) - **"Tratatul ignoră ofensele aduse secuilor şi denotă lipsa solidarității Ungaria - Ardeal. Fără autonomie nu se poate păstra nimic din cultură şi învățământ, nu se poate prezerva identitatea națională."**
- **Orbán Viktor** (FIDESZ - Uniunea Tinerilor Democrați) - **"Un tratat care nu rezolvă situația celor două milioane de unguri pe care două diktate i-au aservit României, nu poate ameliora relațiile dintre cele două țări. Oricum, pentru orice tratat bilateral, condiția este autonomia secuilor."**
- **Bretter Zoltán** (Independent) - **"Semnarea tratatului este necesară, în primul rând, pentru a împrăştia iluzia anulării Trianon-ului."**
- **Lezsák Sándor** (MDF - Forumul Democrat Maghiar) - **"Budapesta îi trădează pe**

ungurii din România, cum a făcut şi cu cei din Slovacia. Ungaria nu a învăţat nimic din drama de la Trianon, din sfârtecarea ţării."

- **Vitányi Iván** (M.Sz.P. - **Partidul Socialist Maghiar) - "Tratatul conţine tot ce e necesar pentru păstrarea identităţii minorităţii maghiare. Ar fi cazul să vorbim şi despre ce-ar trebui să facem pentru ca şi minoritatea română din Ungaria să-şi poată păstra identitatea."** (Primul şi singurul care atinge acest subiect! - n.n.)
- **Jeszenszky Géza** (MDNP) - **"Tratatul e mai slab ca cel cu Slovacia. Voinţa politică şi bunăvoinţa au lipsit, atât la slovaci, cât şi la români. Mă îndoiesc de respectarea clauzelor tratatului în România. Va trebui să apelăm din nou la opinia publică mondială."**
- **Kapronczy Mihály** (MDF) - **"Unul din principalele defecte ale tratatului este faptul că nu prevede posibilitatea modificării paşnice a graniţelor."**
- În încheiere, ministrul de Externe al Ungariei, dl Kovács László, declară, printre altele, următoarele: **"Afirmatiile că tratatul ar fi al treilea Trianon sau că e mai rău decât acesta, denotă neseriozitate. Cine crede că acest tratat poate să repare, să anuleze două diktate (sic! - n.n.) este un naiv".**

Cotitură, cotitură, dar cele de mai sus ilustrează, fără echivoc, că "vrabia de pe gard" a dlui Molnár Gusztáv (TLA) n-a prea reuşit să-i consoleze pe cei din Opoziţie, în frunte cu "Forumul Democrat Maghiar" (fostul partid de guvernământ), pentru pierderea "violabilităţii graniţelor". Dar, oricum, vorba dlui Kovács László (exponent nu al Opoziţiei, ci al Puterii din Ungaria), **"dacă vine un alt guvern în România (şi a venit!), tratatul poate fi ameliorat sau chiar schimbat".** Nemaivorbind de faptul că "s-a **evitat iugoslavizarea"** şi s-a deschis drum Occidentului ("ca parte interesată"), care ştie să-şi apere, **"inclusiv cu mijloace militare, interesele şi valorile de civilizaţie".**

Nu ştim unde se opresc interesele Occidentului, dar ştim, de la dl Samuel P. Huntington, unde se termină valorile de civilizaţie ale acestuia.

Istorie "Maghiaro – Maghiară în citate (VII)

Ultimele luni ale anului 1996 au fost marcate de evenimente cu largă rezonanţă în mediile maghiaro-maghiare. Este vorba de semnarea Tratatului româno-maghiar, ratificarea acestuia în Parlamentul ungar, alegerile din România şi de ecourile acestor evenimente. E interesant de urmărit cât de bine se conjugă acestea la nivel maghiaro-maghiar. Să începem cu diaspora.

- În 4 noiembrie '96, la emisiunea în limba maghiară a TVR, dl. **Marko Bela** declara următoarele: **"Vom merge cu aceia care ne vor asigura independenţa individuală şi colectivă şi ne vor garanta dreptul de a decide în toate problemele ce privesc comunitatea maghiară din România."** Iată, aşadar, oferta de colaborare a U.D.M.R. şi preţul acesteia, lansate deja a doua zi după victoria în alegeri a C.D.A. Convenţia se arăta receptivă, drept care, în "România Liberă" din 8 noiembrie 1996 putem citi că se duc tratative cu U.D.M.R. Negocierile se dovedesc fructuoase, pentru că acelaşi domn **Marko**, la o următoare emisiune TV, precizează: **"Nu vizăm neapărat portofolii ministeriale. Ne-am aliat cu noua Putere pentru a ne rezolva problemele comunitare".** Iar dl. **Tokay György**, pentru a împrăştia orice dubii, adaugă: Să vedem, în continuare, "replica Budapestei". Cele ce urmează au putut fi văzute şi auzite, în 10 decembrie 1996, pe postul maghiar Duna TV:

- Ora 18,00 - şedinţa de ratificare a Tratatului româno-ungar (în direct de la Parlamentul ungar).

Pallag László (Partidul Micilor Agrarieni Independenţi): **"Pentru integrarea euro-atlantică se trădează interesele minorităţii maghiare din România, se trădează interesele fundamentale ale Ungariei."**

Suryán László (Partidul Creştin-Democrat): **"V-am avertizat că nu trebuia încheiat tratatul cu fostul guvern din România. Cu actualul am fi putut negocia în alte condiţii şi cu alte şanse."**

Lezsák Sándor (Forumul Democrat Maghiar): **"Fără autonomie, drepturi colective, autoguvernare, retrocedarea averilor bisericeşti, învăţământ independent, tratatul nu face doi bani."** şi aşa mai departe.

- Ora 19,00 - Interviu cu dl. **Kincses Elöd**, fost vicepreşedinte al CPUN Tg. Mureş, pe vremea evenimentelor din martie '90, fugit în Ungaria (el ştie de ce, pentru că n-a fost urmărit în instanţă sau judecat şi condamnat în contumacie), actualmente prosperul proprietar a două birouri de avocatură, unul la Budapesta, altul în Tg. Mureş. Susnumitul declară următoarele: **"Eu n-am instigat, ci, dimpotrivă, am încercat, vorbind şi în limba română, să liniştesc spiritele. (...) Cseresznyés Pál a fost condamnat la 10 ani, pentru un simplu picior în burtă, când, de fapt, putea primi cel mult 6 luni, pentru depăşirea legitimei autoapărări. (...) Totul va trebui revizuit, procesele redeschise. Sunt convins că actualul preşedinte îl va graţia pe Cseresznyés".**

- Ora 20,00 - Reportaj din Sepsiszentgyörgy (Sf. Gheorghe-Covasna), inserat pe marginea unui interviu luat primarului urbei, dl. Albert. Totul începe cu nişte filmări care, prin repetare şi multiplicare, sugerează un oraş aflat sub ocupaţie militară. Este acuzat faptul că Ministerul de Interne, fără aprobarea (sic!) Primăriei, a hotărât construirea unei cazărmi pentru jandarmi, pe un amplasament situat în afara oraşului. Sunt chestionaţi câţiva localnici, care declară că n-au nevoie de jandarmi, se pot apăra şi singuri, iar prezenţa acestora creează doar adversitate şi nelinişte. Întrebat asupra iniţiativei Ministerului de Interne, primarul o interpretează ca **"militarizare şi schimbarea componenţei etnice, altfel spus, românizare forţată"**. Concluzia reportajului este că dacă noua Putere nu va opri construirea cazărmii, înseamnă că **"ocupaţia militară a secuimii"** se menţine, dovadă că în România nu s-a schimbat nimic.

- Ora 21,00 - Concert festiv "Bartok", la Opera din Budapesta, manifestare ce încheie sărbătorirea "Millecentenarului". În deschidere, ține o cuvântare preşedintele Ungariei, dl. Göncz Árpád. Citäm din finalul ei: **"Am sărbătorit mult mai modest ca la 1000 de ani** (1896 – n.n.), **când Ungaria era la apogeu. Sperăm ca în anul 2000 să putem sărbători evenimentul** (1104 ani de la descălecat - n.n.) **în alte condiții, care să ne permită anvergura şi fastul de odinioară".** După care orchestra filarmonică din Budapesta, sub bagheta dirijorului Gilbert Varga, atacă poemul simfonic "Kossuth" de Bela Bartok.
- Ora 22,00 - Se retransmit cele de la ora 18,00 şi alte câteva intervenții.

Kovács Lászlo (MAE ungar): **"Tratatul are defecte, dar poate fi oricând îmbunătățit. M-am înțeles cu dl. Adrian Severin să ne întâlnim încă în cursul acestui an".**

Horn Gyula: "Vom rediscuta cu partea română toate problemele din tratat." (sic !).

- În încheiere să apelăm la o publicație maghiaro-maghiară, revista "Erdélyi Magyarság" (care este tradusă, în toate limbile de largă circulație şi publicată în 17 țări ale lumii, aflate în Europa, Asia şi cele două Americi), editată la Budapesta, dar scrisă, în proporție de peste 50 la sută, de către corifei udemerişti. Vom reproduce din nr. 20 al revistei.

Pentru început, citäm din articolul **"Magyar sérelmek, szlovák bünök" (Prejudicii maghiare, culpe slovace): "Minoritarii trăitori în Ungaria s-au bucurat şi se bucură de deplina egalitate în drepturi şi nu au cunoscut nicicând oprimarea la care au fost şi sunt supuşi maghiarii aflați în teritoriile rupte din trupul țării la Trianon. (...) Statul maghiar, încă din 1868, a legiferat pentru minoritățile naționale posibilitatea de a-şi folosi limba maternă în învățământ, cultură, administrație şi justiție."**

Cum îşi explică dl Varga Imre, autorul articolului de care ne ocupäm, faptul că "oprimații" din Slovacia, în număr de şase sute de mii, sunt bine mersi, n-au fost deznaționalizați şi asimilați, şi-au păstrat numele nealterat etc. (ca de altfel şi cei un milion şi jumătate de unguri din Ardeal), pe când "răsfățații" din Ungaria, în număr de 150.000 (una sută cincizeci de mii) în 1920, au dispărut aproape cu desăvârşire? (Ca de altfel şi cei 250.000 de români). Şi din unii şi din alții mai existând doar câteva mii, cu numele maghiarizat (inclusiv cel de familie), care abia o mai rup pe limba maternă şi pe care nici nu prea îndrăznesc s-o mai folosească, sătui de atâta "discriminare pozitivă". Deci, cum explică dl Varga "paradoxala" situație de mai sus? Simplu. Mai întâi încearcă să pună vina pe un schimb forțat de populație, după care, amintindu-şi că la "Potsdam" s-au refuzat aceste schimburi, îi culpabilizează pe intelectualii slovaci din Ungaria, "care s-au repatriat în bloc", Cei rămaşi, fie că "simțeau ungureşte", fie că "apartenența le era indiferentă". După care dl Varga adaugă: **"Şi astfel, această minoritate, împuținată şi fără conştiință națională, care trăia aici deja de secole şi considera că patrie îi este Ungaria, s-a dizolvat de bună-voie în națiunea maghiară, a fost asimilată în mod paşnic".** Simplu şi clar nu-i aşa? Se naşte doar întrebarea, de ce a plecat, de ce s-a repatriat în bloc intelectualitatea slovacă din Ungaria? De bunăvoie şi nesilită de nimeni? Oare nu s-a procedat la fel ca, de pildă, în secuime, în primele luni ale lui 1990? Şi cu aceeaşi viză şi finalitate?

Spre sfârşitul articolului, printr-o formulare sintetică, dl. Varga Imre ne arată şi "deosebirea" esențială dintre minoritari şi minoritari: **"Nu Ungaria a furat teritoriile vecinilor, subjugând alte popoare!"**

Pentru "**detalii**", să vedem ce scrie dl. Ujvári Ferenc în acelaşi număr al revistei E.M., sub titlul "Szabad elhatározásból" **("Din proprie inițiativă"): "În cazul Ungariei, Trianon-ul a indus o situație fără precedent în istorie: 71 la sută din suprafața țării a fost atribuită statelor succesoare, trei (două, de fapt n.n.)**

milioane şi jumătate din etnicii maghiari fiind obligaţi să devină cetăţenii altor state. Modificarea prin forţă a graniţelor, generând o atare situaţie de excepţie, impune, în mod logic, reconsiderarea noţiunilor de patrie, naţiune, cetăţenie." În acest sens, dl. Ujvári este de părere că "posibilitatea de a-ţi alege cetăţenia ar trebui să fie inclusă în categoria drepturilor universale ale omului. (...) Pe de altă parte, Ungaria este îndrituită să-şi adapteze legislaţia situaţiei post-trianonice care i-a fost impusă, asimilând aşa numitele "ius sanguinis" (dreptul naşterii) şi "ius terrae" (dreptul teritorial), în baza cărora orice etnic maghiar, născut din părinţi maghiari şi trăitor pe teritoriul fostei Ungarii a Sfântului Ştefan, ar deveni automat cetăţean maghiar, pentru că s-a născut şi trăieşte pe pământul natal, în propria patrie, de unde n-a emigrat nicicând".

În lumina celor de mai sus, dl Ujvári consideră că toţi ungurii din statele succesoare sunt îndrituiţi, în cel mai rău caz, la dubla cetăţenie. Obiectiv pentru atingerea căruia domnia sa îndeamnă la nesupunere civică.

În finalul articolului, dl Ujvári Ferencz precizează: **"Dubla cetăţenie ne-ar asigura fundalul juridic pentru exercitarea drepturilor noastre, incluzând aici şi autonomia personală, culturală si teritorială, şi ne-ar permite consacrarea realităţii că suntem parte de naţiune întemeietoare de stat, pe pământul nostru natal, în propria patrie, şi nu minorităţi naţionale ale Ucrainei, Slovaciei, Serbiei sau României. Nerecunoaşterea acestei realităţi va impune revizuirea Trianonului în spiritul lui restitutio in integrum."**

Aşa cu **"dubla cetăţenie"** (şi ale sale implicaţii), despre care se crede că ar fi un concept de curând inventat, undeva pe la Cluj.

Istorie " Maghiaro-Maghiară " în citate (VIII)

Rămânem tot la Duna TV, post destinat tuturor "statelor succesoare", recepționat, ca atare, şi în România şi difuzat, pe cablu, în întreg Ardealul. Acest post de televiziune este la fel de "maghiaro-maghiar" ca, de pildă, revista Erdélyi Magyarság. De ce spunem asta? Pentru că, deşi studiourile se află la Budapesta, majoritatea covârşitoare a reportajelor sunt realizate în amintitele state succesoare. Şi nu numai atât, susținerea financiară are tot aceeaşi proveniență. De unde ştim? Nimic mai simplu: oricine, cunoscător al limbii maghiare, care are răbdarea să aştepte închiderea emisiunii, o poate afla. În fiecare noapte, după terminarea programului - şi înaintea apariției acvariului cu peşti exotici - minute în şir, pe ecranul televizorului se derulează o lungă listă (sute de întreprinderi şi instituții, mii de persoane particulare) a sponsorilor, în imensa lor majoritate provenind din Ardeal, Felvidék (Slovacia), Ucraina sub-carpatică şi Voivodina.

- Iată ce oferea Duna TV, spre vizionare, minoritarilor maghiari din statele succesoare, la data de 9 februarie 1997. Este vorba de o "masă rotundă", cu următorii participanți: Ormos Mária, istoric, profesor universitar, academician, Romsics Ignácz, istoric, profesor universitar, Glatz Ferenc, istoric, preşedintele Academiei de Ştiințe din Ungaria. Pe post de "moderator", de fapt gazdă şi "yes-man", un realizator al cărui nume nu apare pe generic. Subiectul "dezbaterii" - Conferința de Pace de la Paris, în perspectiva celor 50 de ani recent împliniți, dar şi în cea a celor 27 care au precedat-o.

Iată, în rezumat, ce afirma dna academician Ormos: nici la Trianon şi nici la Paris n-a fost nici un fel de conferință de pace; învingătorii au hotărât totul, în mod discreționar, în prealabil; principiile wilsoniene au fost doar pretexte de reîmpărțire, după bunul plac, a unor teritorii ocupate; perdanții au fost puşi în fața faptului împlinit; singurul "criteriu" avut în vedere a fost echilibrul militar.

Dl Romsics, mai nuanțat în aprecieri, susține că "aliații" n-au putut obține o pace mai avantajoasă (la Paris, în 1947 - n.n.) având nevoie de ruşi, mai ales în Pacific. Pe de altă parte, prezența armatei sovietice în zonă a jucat un rol greu de neglijat. Ruşii au câştigat teritorii finlandeze, țările baltice, o bună parte din Polonia, nordul Bucovinei şi Basarabia, oferind compensații: Poloniei în dauna germanilor, Cehoslovaciei în dauna Ungariei, iar României tot în dauna Ungariei (cu referire, firește, la Ardeal - n.n.). Şi mai spune dl Romsics că dacă sovieticii n-ar fi reuşit să-şi adjudece teritoriile dintre Prut şi Nistru, atunci Ardealul devenea, în cel mai rău caz, independent. De altfel, după părerea domniei sale, în septembrie 1945, la nivel de miniştri de Externe, numai veto-ul rusesc a privat Ungaria de 22.000 de km^2 din teritoriul Ardealului.

Dl Glatz, pe care îl cunoaştem din cele publicate în "Erdélyi Magyarság" şi "Romániai Magyar Szó", afirmă că în Europa Centrală şi de Sud-Est granițele naționale şi cele statale nu s-au suprapus niciodată, iar în cazul Ardealului principiul național este imposibil de aplicat. Mai spune domnia sa că "statele succesoare", apărute după destrămarea Austro-Ungariei şi menținute şi după "aşa-zisa" Conferință de Pace de la Paris, sunt tot state multinaționale, alcătuiri artificiale care în loc să rezolve tensiunile interetnice le-au amplificat. Şi mai spune dl Glatz că la Trianon şi la Versailles învinşii au fost pedepsiți. Iar în 1947, la Paris, ipocrizia şi fuga de răspundere, pe de o parte, şi, pe de altă parte, teama de situația nerezolvată a propriilor minorități naționale i-a determinat pe occidentali să opteze pentru un status-quo. Dar, conchide dl Glatz **"nimeni să nu-şi imagineze că o nedreptate de asemenea proporții poate dura o veşnicie".**

"Dezbaterea" se încheie cu prezentarea, în prim plan, a unei ilustrate (prețul 200 forinți) ce reprezintă "Ungaria Mare", ilustrată care, la acționarea unui resort, îşi detaşează teritoriile pierdute la Trianon, scoțând în evidență harta **"jalnică" a "Ungariei Mutilate"**

(Csonka Magyarország). La aşa dezbatere, o încheiere pe măsură.

- Să trecem, de dragul simetriei, la o altă masă rotundă. Data: 10 februarie 1997. Locul desfăşurării: Emisiunea în limba maghiară a TVR. Moderator: Galbács Pál. Participanţi: Verestoy Attila, Csapo Jozsef, Birtalan Ákos şi Takács Csaba. În deplin consens, susnumiţii discută despre eficientizarea participării U.D.M.R. la guvernare, după care se trece la probleme "mai generale" privind viitorul Europei. Iată câteva idei:

Uniunea Europeană va fi fără graniţe şi se va baza pe o uniune şi cooperare între regiuni şi nu între ţări.

Statul naţional va deveni ceva pur simbolic.

La întrebarea moderatorului dacă pe actualul teritoriu al României (Ardealului?) administraţia se va mai face în limba română, dl. Verestoy exclamă: **"De ce nu în limba engleză"?!**

- Să revenim la Duna TV, pe data de 15 martie 1997 (149 de ani de la Revoluţia din 1848). Am urmărit cele şase ore de transmisiune ale postului (maghiaro-)maghiar de televiziune, închinate zilei naţionale a Ungariei, sau, cum s-a precizat expres, zilei naţionale a întregii maghiarimi.

  Cu precădere, am zice noi, a celei aflate în statele succesoare. De ce? Pentru că pe teritoriile respective, mai ales în Ardeal, sărbătorirea evenimentului s-a desfăşurat cu o amploare care o depăşea net pe cea din "patria mamă". Paradoxal? Câtuşi de puţin. De ce? Simplu, pentru că aceasta (sărbătorirea) avea nu atât menirea să cinstească momentul, cât să demonstreze lumii întregi cât de "maghiare" sunt aceste teritorii "pierdute" la Trianon şi cât de "legată" este istoria Ungariei (Mari) de acestea. Drept care, beneficiind şi de nefericita politică "naţională" a guvernului Ciorbea, Duna TV a reuşit un veritabil tur de forţă. Am asistat la o desfăşurare de "însemne naţionale" care ne-a amintit de 1940: sute de steaguri roşu-alb-verde, mii de cocarde cu aceleaşi culori, simbolice apariţii ecvestre (exclusiv pe cai albi, aidoma celui pe care şi-a făcut Horthy intrarea triumfală în Cluj), intonarea imnului de stat maghiar, declamări, lozinci de tipul "Hit, bizalom, kitartás" **("Credinţă, speranţă, perseverenţă")** şi aşa mai departe. Am ascultat declaraţii de tipul: **"Ceea ce forţa şi neşansa ne-au luat, putem oricând redobândi prin exploatarea oportună a conjuncturilor favorabile, cu condiţia să nu uităm si să nu renunţăm niciodată"!** Am ascultat "Talpra magyar" **("Sus maghiare")** de Petöfi, care îndeamnă la răzvrătire şi eliberarea din robie. L-am auzit pe deputatul udemerist Márton Árpád vorbind de **"condiţii similare cu cele din 1848"!** Am auzit un primar din secuime (şi nu numai pe el) declarând că cele 12 puncte din platforma revoluţionarilor maghiari sunt la fel de actuale şi astăzi. Am ascultat îndemnuri adresate parlamentarilor şi miniştrilor U.D.M.R. să renunţe la colaboraţionism (sic) şi să-şi impună statutul de **"asociaţi la putere",** după modelul "**dualismului**" inaugurat la 1867, şi aşa mai departe.

Punând cap la cap, în singura ordine logică şi firească ce poate intra în discuţie, cele relatate (şi multe altele pentru care nu avem spaţiul necesar), ajungem, vrând-nevrând, la următoarele:

- Se poate face o paralelă perfectă între situaţia din 1848 şi cea de azi.
- Toate cele 12 puncte ale revendicărilor paşoptiste maghiare sunt la fel de actuale si astăzi.
- Revoluţia maghiară de la 1848, în ciuda faptului că a fost înfrântă, a dat, până la urmă, câştig de cauză revoluţionarilor, prin crearea, în 1867, a statului dualist austro-ungar, dualism care a însemnat asociere la putere.
- Nici astăzi nu pot fi concepute alte raporturi decât cele ce au la bază această asociere. Orice colaborare cu statul român, orice manifestare de loialitate faţă de acesta, care nu se

bazează pe asocierea la putere, nu sunt altceva decât expresii ale colaboraționismului.

Ce putem înțelege din cele de mai sus? Nimic altceva decât următoarele:

- Tot aşa cum în 1848 Austria habsburgică stăpânea samavolnic Ungaria, astăzi România deține, în mod abuziv, o treime din teritoriul acesteia, respectiv Ardealul.
- Ca atare, revendicarea acestuia este la fel de legitimă şi astăzi. Drept care, cele 12 puncte amintite (printre care figura şi anexarea Ardealului la Ungaria) sunt la fel de actuale şi În prezent.
- Lupta U.D.M.R., patronată oficial de către Ungaria, pentru **"drepturile maghiarimii",** nu este altceva decât continuarea "războiului de independență de la 1848", dus (deocamdată) cu alte mijloace.
- Singurul compromis (provizoriu) în această luptă, la care este dispusă partea maghiară, e asocierea la putere, după modelul dualismului austro-ungar instaurat la 1867. Ceea ce ar însemna un Ardeal (singurul vizat, firește) autonom şi dualist. Deocamdată.
- În afara acestui model, orice alt tip de relație cu statul român se consideră a fi colaboraționism. (Noțiune care presupune, în cadrul unui stat ocupat, colaborarea cu ocupantul).

Iar la această sfidare, la această veritabilă declarație de război, Puterea din România nu a avut nici o reacție. Iar presa "de serviciu", scrisă şi electronică, a consemnat doar faptul că sărbătorirea Zilei Naționale a Ungariei, pe teritoriul României, a decurs fără incidente.

Istorie "Maghiaro - Maghiară" în citate (IX)

1997 - an de intensă valorificare a trocului care a adus U.D.M.R. Ia guvernare - este marcat şi de o crescândă agresivitate şi obrăznicie a amintitei formaţiuni, confruntată cu rezistenţa mediilor parlamentare, universitare şi, în general, a opiniei publice româneşti la aberantele Ordonanţe de Urgenţă emise de către Guvernul Ciorbea. Pentru a grăbi implementarea acestora (este vorba, firește, de Ordonanţele ce privesc învăţământul şi administraţia locală), U.D.M.R. recurge la proteste, pâre, dezvăluiri de protocoale secrete, ameninţări cu retragerea de la guvernare şi aşa mai departe. Se atacă până şi Televiziunea Naţională, "instituţie total" aservită coaliţiei guvernamentale (n-o spunem noi, ci dl. Dumitru luga, preşedintele SLRTV: **"Abia acum, sub regimul Constantinescu, în TVR a dispărut orice urmă de echidistanţă şi independenţă, aceasta devenind o simplă unealtă a Puterii, un organ de partid şi de stat"** - Adevărul din 14 iulie 1997). Iată, în acest sens, o mostră de obrăznicie udemeristă, publicată În "României Magyar Szó" (30 august '97):

- **SCRISOARE DESCHISĂ ADRESATĂ ALINEI MUNGIU PIPPIDI**

Stimată Doamnă

"Vă urmăresc cu interes, încă de la primele articole scrise, şi vă apreciez evoluţia profesională. Sunteţi un intelectual lipsit de prejudecăţi, cultivat, talentat şi deschis pentru dialog. (A se vedea "Ediţia Specială" cu Ion Iliescu - n.n.). Nu pot decât să mă bucur dacă tânăra generaţie aduce în presă un atare suflu novator.

Presa liberă a început cu apariţia dumneavoastră şi a altora ce vă seamănă, dar, din păcate, asistăm astăzi în cadrul acesteia la o veritabilă ofensivă a ziariştilor-hienă. Televiziunea Română - a Puterii, cum o numeam ani de zile - a excelat în instigări şi provocări până la numirea dumneavoastră în fruntea Departamentului de Informaţii. Aţi reuşit, în această calitate, să transformaţi rubricile de ştiri, specializate prioritar în promovarea antimaghiarismului (magyarfalás = maghiarofagie), într-o emisiune lucidă, obiectivă şi profesionistă de informaţii. (...)

În rubricile de interviu, în schimb, continuă să se lăfăie profesionişti ai discriminării agresive, moşteniţi de la administraţiile anterioare, alături si în contrast izbitor cu tinerii promovaţi de către dumneavoastră, elemente bine pregătite, cultivate, civilizate, cu o viziune modernă asupra problemelor actuale, ca, de pildă, Răsvan Popescu, Anca Toader, Liana Simion sau Irina Radu.

Vă întreb: oare de ce nu i-aţi încredinţat lui Răsvan Popescu "Ediţia Specială" de după plenara conducerii U.D.M.R.?

În decurs de câteva săptămâni, dl ministru Tokay György v-a fost oaspete în două rânduri: mai întâi în amintita Ediţie Specială, apoi în cadrul talk-showului lui Vartan Arachelian. Radu Nicolau l-a interpelat pe Tokay nu ca pe un ministru în exerciţiu, ci de pe poziţia unui procuror stăpânit de partizanat si rea-credinţă, ca pe un virtual răufăcător.

(...) Dl Arachelian, moderator mai experimentat, n-a procedat în stilul lui Nicolau, dar a condus discuţia de aşa manieră încât dl. Tokay să poată fi întrerupt, bruscat, spre a nu-şi putea dezvolta argumentaţia.

Cu alte cuvinte, cu un gest elegant l-a aruncat în arenă, pentru a fi sfâşiat de fiare. Nu de lei sau tigri, nici măcar de lupi: doar de hiene". (O fi dl. Tokay vreo mortăciune? - n.n.).

În continuare, dna Halász Anna (semnatara articolului) vorbeşte de frustrările legate de eşecul "NATO" şi de lichidarea mamuţilor industriali, frustrări pe care Opoziţia "loială" încearcă să le folosească pentru a compromite actuala Putere, asociind la elementele de

recuzită şi obişnuitele gogorițe cu "pericolul maghiar" şi "problema Ardealului".

În acest context, dna Halász aminteşte de campania de ură (antimaghiară) promovată de majoritatea marilor cotidiane bucureştene - în frunte cu Adevărul, Național şi Evenimentul Zilei - ziare ce, în competiție cu "România Mare", publică fel de fel de inepții şi minciuni la adresa U.D.M.R. şi a minorității maghiare, mizând pe uşurința cu care poate fi manipulat românul de rând.

Se mai vorbeşte, în scrisoarea de care ne ocupăm, despre **"măsurile lucide adoptate de guvern, care sunt prezentate ca urmări ale şantajului maghiar"**, despre ura antimaghiară ("manipulată de peste 200 de ani") care s-ar cere eradicată şi nu întreținută prin "starificarea huliganilor politici" în presa scrisă şi cea electronică şi despre altele de aceeaşi factură. Să revenim însă la text:

"Influența televiziunii o depăşeşte net pe cea a presei scrise. De aceea trebuie să vă atrag atenția (...) că prezumția de nevinovăție, chiar dacă se aplică în justiție, în practica TVR este ignorată, atunci când e vorba de minoritatea maghiară sau de politicienii acesteia. Invitatul maghiar nu este un partener de discuție, ci un acuzat condamnat apriori, după bunele şi vechile tradiții ale justiției româneşti, conform cărora adversarul politic nu are parte, nici în anchetă şi nici la sentință, de o procedură dreaptă. (...)

Tokay György a tot accentuat că reprezintă guvernul şi s-a apărat, nefiind însă în stare să iasă din defensivă, în condițiile în care, de repetate ori pe parcursul emisiunii, domnii Tabără, Năstase şi Arachelian au răcnit, în cor, la dânsul. (...)

Astăzi, libertatea presei prieşte mai degrabă huliganismului public şi ofensivei unei noi dictaturi, decât libertății, adevărului si unei atmosfere sănătoase în societate. (...)

În consecință, stimată doamnă, v-aş ruga ceva foarte important. Comentatorii din presa de limbă maghiară a capitalei nu sunt niciodată invitați la talk-show-uri. Probabil se presupune că nu ne vom putea exprima. Vă rog invitați-ne o dată la o discuție televizată, pe mine şi pe colegii mei de la RMSZ. (...) Iar ca parteneri de discuție invitați-i pe acei străluciți colegi români, care, de asemenea, nu prea participă la talk-show-uri: Gabriel Andreescu, Andrei Cornea, Andrei Pleşu, Nicolae Manolescu, Elena Ştefoi, Magdalena Boiangiu. Ca să avem cu cine discuta.(...)"

Cu încredere - Halász Anna

Fără comentarii.

P.S. Să vedem cum va evolua obrăznicia udemeristă în viitor, în condițiile în care, la mai puțin de un an de la epistola dnei. Halász, în Ungaria forțele politice de dreapta ajung la putere. Cei ce ne conduc ne asigură că această "schimbare de regim" nu va afecta cu nimic relațiile româno-maghiare. Am fi preferat o altă formulare, de pildă, că, în contextul dat, nu vor fi prejudiciate interesele fundamentale ale României şi românilor. Pentru că, din păcate, bunele relații, la nivel de guverne, nu oferă, astăzi, nici o garanție în sensul celor de mai sus.

Să încercăm, în câteva cuvinte, să apreciem semnificația şi posibilele implicații ale rezultatelor scrutinului din țara vecină. După citirea a peste 99 la sută din voturile exprimate, clasamentul este următorul: FIDESZ 148 mandate (38,34%), MSzP (Partidul Socialist) 134 mandate (34,72%), FKGP (Partidul Micilor Agrarieni Independenți al dlui Torgyán) 48 mandate (12,44%), SzDSz (Uniunea Social-Democrată) 24 mandate (6,22%), MDF (Forumul Democrat Maghiar) 17 mandate (4,4%) şi MIEP (Partidul de extremă-dreapta al dlui Csurka) 14 mandate (3,63%).

Ceea ce înseamnă că Dreapta are un total de 227· mandate, iar Stânga deține abia 158. Deci, se prefigurează o majoritate parlamentară mai mult decât comodă pentru reprezentanții primei categorii. FIDESZ, partidul care a obținut cele mai multe mandate, va trebui să recurgă la cel puțin o alianță spre a-şi asigura susținerea parlamentară necesară alcătuirii noului guvern, condus, după toate probabilitățile, de către Orbán Viktor. Care va fi această alianță? Partidul dlui Csurka, un fel de Le Pen al Ungariei, nu intră în discuție. Rămâne MDF, cu care se duc deja tratative şi FKGP, care îşi declară disponibilitatea la asociere, cu condiția de a-şi putea valorifica programul. Primul, având doar 17 mandate, oferă alianței o majoritate precară, cel de al doilea (48 mandate) asigură o preponderență liniştitoare, chiar față de o alianță de stânga (MSzP + SDSz). Până la urmă, FIDESZ va trebui să se alieze cu partidul dlui Torgyán, sau să recurgă la o alianță cu ambii ofertanți, pentru a putea guverna în linişte.

Care sunt implicațiile celor de mai sus?· În loc de orice alt răspuns, să reproducem din declarațiile făcute de către liderii celor trei partide în discuție, cu ocazia sesiunii extraordinare a Parlamentului ungar din 3 septembrie 1996, convocată în intenția de a torpila semnarea Tratatului Româno-Maghiar.

> **Orbán Viktor** (FIDESZ): **"Un tratat care nu rezolvă situația celor două milioane de unguri pe care DOUĂ DIKTATE** (s.n.) **l-au aservit României, nu poate ameliora relațiile dintre cele două țări. Oricum, pentru orice Tratat bilateral, condiția este autonomia secuilor".**
>
> **Lezsák Sandor** (MDF): **"Budapesta îi trădează pe ungurii din România, aşa cum a făcut si cu cei din Slovacia. Ungaria n-a învățat nimic din drama de la Trianon, din sfârtecarea țării".**
>
> **Torgyán Jozsef** (FKGP): **"Tratatul poate fi comparat cu DIKTATUL DE LA TRIANON (s.n.) ba, aş putea spune că e mai rău decât acesta. Este un tratat total antimaghiar si trădător de neam si de țară".**

Ăştia sunt oamenii care au ajuns la putere în Ungaria! De altfel, primele lor declarații de după alegeri, rostite aproape în aceiaşi termeni, se referă la necesitatea creării unui **"nou statut juridic pentru maghiarii din afara** granițelor" ("Uj jogi státust a határon kivüli magyaroknak").

Firește, este vorba de autonomie şi dublă cetățenie. Deocamdată.

Semne bune anul are! Nu degeaba "elitiştii" din Timişoara se simt deja în Mittel-Europa. Noi să ne vedem însă, în linişte, de demolarea armatei şi a serviciilor de informații. Şi, vorba dlui Aurel Gociman, să "compătimim" în continuare.

Istorie "Maghiaro-Maghiară" în citate (X)

Aminteam, În numărul trecut al revistei, de valorificarea, accelerată, a trocului ce a adus U.D.M.R. Ia guvernare. Accelerată, pentru că, pe de o parte, protocoalele, mai mult sau mai puțin secrete o permiteau şi, pe de altă parte, acest "carpe diem" trebuia să aibă în vedere şi incertitudinea ce plana asupra longevității coaliției C.D.R.-P.D.-U.D.M.R. Fireşte, valorificarea la care ne referim viza, prioritar, administrația locală şi învățământul minoritar, pilonii "autoguvernării", meniți să asigure şi de jure autodeterminarea minorității maghiare din România.

În cele ce urmează ne vom ocupa de manualele de istorie (alternativă) destinate minoritarilor cu pricina şi de înlăturarea principalului obstacol aflat în calea impunerii acestora. Vom apela, şi de această dată, la acelaşi cotidian central de limbă maghiară: "Romániai Magyar Szó".

- În amintita publicație, la data de 12 septembrie 1997, sub titlul "Egy magyar történelmi olvasókönyv elé" **("În întâmpinarea unei cărți maghiare de istorie"),** dl Miklos Lászlo ne informează, în câteva cuvinte, asupra unui eveniment editorial. Citățm: **"În curând va apărea o carte de istorie maghiară - ca manual alternativ pentru clasele VI şi VII - primul volum din Scurta Istorie a Maghiarimii (autori Lászloffy Csaba si Varga Domokos)".** Încă din prefață, relatează dl Miklos, autorii şi-au propus să răspundă la întrebarea : "Cine au fost năvălitorii si cine autohtonii? Notițele informative se încheie cu următoarele aprecieri ale semnatarului: **"Cu deplină încredere în adevărul celor scrise de către cei doi istorici, îmi exprim speranța că, după atâtea decenii irosite, copiii noştri vor ajunge, în sfârşit, să-şi învețe istoria națională, si o vor face în limba maternă".**

Iată, şi cartea (una dintre ele), manualul "alternativ" din care copiii minoritarilor maghiari vor învăța, în şcolile statului român şi pe cheltuiala acestuia, cine sunt "autohtonii' şi cine veneticii (n.b. în Ardeal), vor învăța, după lungi decenii de "baliverne" daco-romane, "adevărata" istorie a acestor meleaguri. Şi o vor face în limba maghiară. Spre a nu putea fi controlați. Cine s-o facă?

- Să trecem la "principalul obstacol" aflat în calea "învățământului alternativ": senatorul P.N.Ț.C.D. George Pruteanu. De care se ocupă, tot în RMSz (2532 / 7 noiembrie 1997), recenta noastră cunoştință, dna Halász Anna. Şi o face tot pe prima pagină, în articolul intitulat **"Labilitatea nervoasă a marelui lingvist".** Citățm din text:

"Disputa, cu alură de lupte libere, dintre senatorul Pruteanu si Horváth Andor a fost un veritabil spectacol! Ne-a fost dat să aflăm multe noutăți despre distinsul lingvist, cunoscut ca intelectual cu vederi democratice, care se recomandă ca profesor universitar şi se consideră personalitate publică. De pildă, că dascălii din Harghita îl taxează drept mincinos, iar "Academia Cațavencu" îl numeşte când anofel, vector de meningo-encefalită, când hoț de murături. Mai interesant a fost însă ceea ce am putut constata pe viu.

În primul rând, excesiva nervozitate în fața oricărui dialog. Nu suportă ca interlocutorul să vorbească. Orice remarcă a acestuia i se pare un discurs. Atitudine similară cu cea a lui Gavra, Vadim, Năstase, Păunescu, Tabără, Iliescu, la fel de inapți pentru dialog. Şi aceştia îşi întrerup în permanență partenerii şi transformă discuția în monolog.

Cât priveşte respectiva nervozitate excesivă, ea aminteşte, în mod îngrijorător, de labilitatea autoinductivă, de monologul coleric al lui Adolf Hitler. (...) Stalin era un orator sobru, ştiind că nimeni din anturaj nu va îndrăzni să-l contrazică. Iritabilitatea celor ce-şi sufocă interlocutorul în torent verbal, provine din lipsa acelor mijloace care permiteau marilor modele să-şi reducă la tăcere virtualii opozanți. (Oare Hitler nu dispunea de acele mijloace? - n.n.) De altfel, despre labilitatea nervoasă a marelui lingvist ne-a oferit date şi

reportajul parlamentar prezentat de către Boros Zoltán. Labilitate care ar putea să ascundă totuşi şi reale valori spirituale.

Pe care am curajul să le pun la îndoială.

În primul rând, patriotismul senatorului Pruteanu, dragostea sa pentru limba română. Dacă ar iubi-o cu adevărat, atunci s-ar strădui ca acei copii minoritari, barbari, dar demni de o soartă mai bună, să-i descopere şi îndrăgească limba, să găsească o satisfacţie estetică în cunoaşterea acesteia şi a literaturii născute din ea. Dacă asta ar dori, atunci n-ar folosi-o ca măciucă, ca ameninţare, ca şi constrângere, n-ar considera-o simbol de dominaţie sau armă de represiune. (Şi noi care credeam că această viziune aparţine exact împricinaţilor!? - n.n.)

În al doilea rând, contest simţul pedagogic al dlui. senator. Nemaivorbind despre cunoştinţele de pedagogie modernă ale domniei sale.

(...) Acel profesor de limba română care stă la catedră, în faţa copiilor maghiari, ca un spadasin naţional şi vrea să-i înveţe ca şi pe cei români, fără să-l intereseze, câtuşi de puţin, limba maternă a acestora - acela nu instruieşte, ci constrânge. Acela nu face uz de sistemul Berlitz, ci porunceşte, ameninţă, reprimă.

(...) Senatorul care, în baza unor ocazionale supliniri, se şi crede profesor universitar, nu vrea să ia cunoştinţă de faptul că structura gramaticală, diferită de a limbilor latine, în care gândesc copiii maghiari, nu este crimă organizată împotriva căreia să apelezi la Interpol şi nici debilitate mintală: doar deosebire. Fără conştientizarea şi acceptarea acesteia, învăţarea limbii (române - n.n.) devine teroare.

(...) Habitusul pedagogic şi politic al dlui Pruteanu îmi aminteşte de ofiţeresele turbate din liceele arădene şi orădene, care, neglijate fiind de soţi, îşi canalizau frustrările terorizând şi brutalizând adolescentele, marea vină a acestora fiind tinereţea lor fragedă. Şi dacă eleva respectivă mai era şi minoritară, atunci făcea cunoştinţă nu cu dumnezeii ungurilor, ci cu cei ai românilor.

Odată, la vârsta de 11 ani, am fost trimisă la farmacie. La întoarcere, m-am oprit, cu doctoria în mână, în faţa unei librării. (...) M-a văzut o "pedagogă", s-a răstit la mine, mi-a notat numărul şi a doua zi urma să fiu luată la întrebări. M-a cuprins frica.

De senatorul Pruteanu nu mi-e frică. Mi-e teamă pentru el, mai precis, din cauza lui: va compromite, nu numai în ochii mei, dar şi în cei ai Europei, credibilitatea P.N.Ţ.C.D., partid demn de o soartă mai bună".

Halász Anna

Aşa cu Adolf Visarionovici Pruteanu, pretins intelectual, falsă personalitate publică, profesor impostor, mincinos, vector de boli contagioase, hoţ de murături, nevropat, psihopat, cirac de-al lui Gavra, caricatură de dictator, spadasin naţional lipsit de simţ şi cultură pedagogică, terorist, frustrat sexual care îşi canalizează sevrajul agresând copiii minoritarilor (inclusiv "frăgezimea" dnei Halász) şi, nu în ultimul rând, element ce compromite, în ochii Europei, partidul de guvernământ.

În fine, dna Halász Anna (şi nu numai) poate răsufla uşurată: "principalul obstacol" a fost înlăturat. Cu oarecare întârziere, e drept, dar, oricum, "protocolul" a fost respectat, trocul lucrează, iar coaliţia e salvată. U.D.M.R. îşi va putea vedea, în linişte, de "istoria alternativă", iar P.N.Ţ.C.D. va avea grijă să numească, în locul dlui Pruteanu, un alt şef de comisie care să respecte, cu sfinţenie, protocoalele şi indicaţiile SCCC şi care să nu mai trădeze interesele "naţionale" ale partidului ce a înfăptuit Marea Unire din 1918. Nemaivorbind de "ochii Europei", care deja privesc, în extaz

creştin-democrat, la noua imagine a P.N.Ţ.C.D., spălată şi dreasă pe gustul "europenismului" udemerist.

P.S. Se pare că asistăm la "atacul final": paralel cu confirmarea de către P.N.Ţ.C.D. a destituirii şi excluderii definitive a dlui Pruteanu, U.D.M.R. iniţiază un proiect de lege ("în deplină consonanţă cu programul de guvernare"!) care prevede înfiinţarea unei universităţii maghiare (de stat) la Cluj-Napoca.

Istorie "Maghiaro-Maghiară" în citate (XI)

Aminteam, în episodul anterior, de eforturile maghiaro-maghiare de valorificare a celor prevăzute în Ordonanța Guvernamentală nr. 36. Să trecem, în cele ce urmează, la cealaltă Ordonanță "de troc", la fel de importantă şi urgentă pentru U.D.M.R., cea purtând numărul 22. Fireşte, atât învățământul autonom cât şi autonomia administrativă, practic etnică în zonele cu preponderență maghiară, servesc o politică separaționistă şi, în ultimă instanță, secesionistă. Dar, în cazul de față, nu este vorba, aşa cum s-ar putea crede, doar de secuime. Unde, de altfel, dacă nu de jure, de facto există deja, de mai multă vreme, autonomie teritorială pe criterii etnice. Este vorba, în realitate, de întreg Ardealul. Acel 7 la sută pe care minoritatea maghiară îl reprezintă la nivel de țară în Ardeal înseamnă 20 la sută. "Amănunt" îndeobşte ignorat. Realitate în lumina căreia "bilingvismul" pe care îl impune Ordonanța 22, raportat exact la amintitul procent, capătă o nouă semnificație. La fel de ignorată, la rândul ei. Fireşte, procentul de 20% reprezintă o medie: Covasna are 75% unguri, Alba doar 7%. Ca să dăm un singur exemplu. Dar localități, urbane (mai ales), şi rurale, cu 20% populație maghiară există cu duiumul, răspândite în întreg Ardealul. Ce va însemna, în aceste condiții, introducerea bilingvismului în administrație, în justiție, în toponimie etc.? Va însemna, în primul rând, declararea limbii maghiare ca limbă oficială, practic pe o treime din suprafața țării. Cu toate implicațiile ce decurg de aici, atât pe plan intern, cât şi pe cel extern. Care sunt aceste implicații? Ar fi mai multe şi diferite ca importanță.

- Pentru a o ilustra pe cea mai importantă dintre ele, să reproducem din articolul dlui **Kalmár Zoltán**, întitulat **"Denumiri, neinventate, ale localităților noastre",** publicat în "României Magyar Szó" din 17 septembrie 1997: **"Un redactor al "Tribunei" din Sibiu, cuprins de o neliniște creatoare şi-a aşternut pe hârtie, în perspectiva aplicării "bilingvismului", îngrijorarea față de viitorul Ardealului. Mă bate gândul că pe toți aceia care văd într-o nevinovată tăbliță indicatoare un pericol pentru o parte de țară, îi bântuie un virulent virus naționalist, iar boala cu pricina o putem numi, cu îndreptățire, Sida Transilvanica.**

Să nu deviem însă de la subiect şi, acceptând sfatul colegului de la "Tribuna", să punem mâna pe cărțile de istorie. (...) Evident, această scurtă informare nu poate cuprinde originea denumirii tuturor localităților din Ardeal. Cele câteva exemple pe care le vom oferi cititorului atestă însă că prezența noastră pe acest pământ, în decursul secolelor, a avut o importanță istorică de prim rang."

În continuare, dl Kalmár face referire la mai multe localități din județele Sibiu şi Alba, atestate documentar, cu denumiri maghiare (cât se poate de îndoielnice - n.n.), încă din secolele XIII-XIV şi al căror nume românesc ar data abia din veacul trecut, sau chiar din cel ce urmează să se încheie în curând. **Cum îşi explică dl Kalmár că în 6 din cele 7 localități menționate elementul românesc este net preponderent? Simplu, fie prin masacrarea populației maghiare de către oamenii lui Avram Iancu, în cursul revoluției de la 1848, fie prin deznaționalizarea acesteia după 1918.** (Despre absurditatea afirmațiilor de mai sus ne-am ocupat, pe larg, la vremea respectivă, în "Inscripțiile bilingve dincolo de aparențe", articol găzduit de "Timpul-7 Zile", în numerele 38, 39 şi 40 din 1997, drept care nu vom reveni asupra celor scrise atunci. De altfel, de această dată ne-am propus doar ilustrarea unei preconizate finalități).

Să revenim însă la textul dlui Kalmár Zoltán: **"Am putea continua, mult şi bine, cu exemplele. Ar fi de dorit ca ziaristul care ne îndemna la studierea istoriei să-şi verifice cărțile: se pare că le lipsesc multe file! Cât priveşte afirmația că prin inscripțiile bilingve noi am vrea să readucem monarhia Austro-Ungară, afirmație ce denotă aceeaşi precară cunoaştere a istoriei, doar atât - respectiva monarhie a apărut în 1867, pe când denumirile maghiare ale localităților provin**

din primele secole ale mileniului şi au intrat în uzul curent (inclusiv oficial) cu multe sute de ani în urmă."

Ce-ar vrea, de fapt, să "demonstreze" dl. Kalmár, sau, mai bine zis, în slujba cărei teze îşi consacră domnia sa demersul şi "demonstraţia"? Nimic mai simplu. Întreaga sa strădanie este îndreptată nu întru apărarea autenticităţii şi îndreptăţirii unor denumiri, paralele, de localităţi, ci spre acreditarea, şi pe această cale, a tezei ("istorice") conform căreia, în Ardeal, autohtoni sunt ungurii, iar noi, românii, venetici stabiliţi în zonă abia începând cu sfârşitul secolului al XIII-lea. La asta se rezumă tot edificiul construit de către dl Kalmár (şi nu numai) şi în aceasta rezidă esenţa "bătăliei" pentru "inscripţiile bilingve". Cu ce finalitate? Fireşte, întrebarea este retorică. Singurii care refuză însă, cu obstinaţie, să ia act de această finalitate sunt cei aflaţi, de azi-mâine doi ani, la cârma ţării. Pentru aceştia va trebui s-o spunem, apăsat şi răspicat, că este vorba de Ardeal şi de apartenenţa "de drept" a acestuia. Este vorba de ceea ce, la Eger, în 1991, episcopul Tökés, preşedintele de onoare al UD.M.R., a formulat în următorii termeni: **"Avem drepturi istorice sacre asupra Ardealului"!**

Aşa cu finalitatea "bilingvismului" pe care se străduieşte din răsputeri să-l impună, nu numai şi Ungaria, ci şi o Ordonanţă emisă de Guvernul României. Şi încă în regim de urgenţă!

Cât priveşte "replica" budapestană, este suficient să reamintim că, paralel cu "bătălia" dlui Kalmár, pe clădirea Consulatului Maghiar din Cluj-Napoca (înfiinţat în aceeaşi perioadă), zile (sau săptămâni) în şir a fluturat nu drapelul de stat (fără stemă) al Ungariei, nu drapelul cu stemă al acesteia (ce se arborează doar în ocazii solemne şi festive), ci un drapel de pe vremea Monarhiei Austro-Ungare, având în centru aşa-numita "stemă mare" (sau "reunită" sau "lărgită"!), drapel ce se folosea exclusiv pe teritoriul "ţărilor anexe ale Coroanei Maghiare", şi anume Dalmaţia, Croaţia, Slavonia, Ardeal şi Fiume. Ordinea enumerării este cea în care stemele "ţărilor anexe" apar pe stema lărgită, pe fondul stemei (mici) a Ungariei (propriu-zise). Ca atare, arborarea acestui steag era o trimitere expresă la fostul (şi rerâvnitul) statut de "ţară a Coroanei Maghiare", de care "s-a bucurat" Ardealul între 1867-1918. Nu întâmplător invitaţia lansată de ziarul clujean "Szabadság", în preziua inaugurării consulatului, suna în felul următor: **"Veniţi să vedeţi cum flutură tricolorul maghiar în centrul Clujului!"** şi, am adăuga noi (tălmăcind gândul nerostit), încă cu "stema mare" (Nagy Czimer), obligatorie pentru "ţările anexe"!

Şi faţă de această incredibilă sfidare, Puterea din România n-a avut nici o reacţie, iar presa "independentă" s-a ocupat doar de isprava, în stil personal, a dlui Funar, "ultranaţionalistul"!

Istorie "Maghiaro-Maghiară" în citate (XII)

Istoria "în citate" începută cu trei luni în urmă se apropie de prezent. Unde ne vom opri? Dacă am accepta că prezentul este doar o graniță convențională între trecut şi viitor, am putea continua încă mult şi bine. Şi totuşi istoria oricât de intim legată, în cazul de față, de momentul prezent şi de viitor, realizând o continuitate ce nu presupune decât alternanțe de ritm şi instrumentare, are nevoie, cât de cât, de o detaşare, de o viziune în perspectivă. Drept care, ajunşi în anul curent, ne vom rezuma la a reaminti felul în care, de 15 martie 1998, a fost sărbătorită, pe pământ românesc, Ziua Națională a Ungariei. Mai precis, vom reproduce unele afirmații şi declarații făcute cu această ocazie, sau rostite în zilele ce au precedat evenimentul, raportându-le, firește, la "firul roşu" ce străbate întreaga istorie "maghiaro-maghiară". Fără a uita însă de un element inedit, care abia acum, în perspectiva celor ce se petrec în şi vizavi de Kosovo, îşi dezvăluie adevărata semnificație.

Să începem cu "preliminariile".

- Spicuim, în cele ce urmează, din emisiunile postului maghiar Duna TV, realizate în zilele premergătoare amplei reflectări a sărbătoririi zilei de 15 martie. Iată ce declara dl Giczi György, preşedintele KDNP (Partidul Național Creştin-Democrat) la o conferință de presă a formațiunii politice pe care o conduce: **"Atât în 1848, cât şi în 1956 (!), sau chiar şi astăzi, n-am dorit şi nu dorim altceva decât independență, libertate si o UNGARIE A TUTUROR UNGURILOR (s.n.). Creştin-democrații îşi pun mari speranțe în alegerile din mai, care trebuie să echivaleze cu o REVOLUȚIE PAŞNICĂ (s.n.). Actualul guvern duce țara la pierzanie. KDNP aşteaptă de la alegeri adevărata SCHIMBARE DE REGIM** (s.n.)."

Ce-am mai aflat din aceeaşi sursă? Am mai aflat că episcopului Tökés i s-a decernat o înaltă distincție: premiul Leopold Kunschak. Distincția, pentru prima oară acordată unui maghiar, i-a fost înmânată susnumitului de către Alois Mock, fost ministru de Externe al Austriei (şi unul din cunoscuții artizani ai destrămării Iugoslaviei).

Iată declarația celui premiat: **"Premiul primit readuce pe tapet «momentul Timişoara» şi scoate de sub covor, unde a fost măturată, problema ungurilor din Ardeal."** (Sugestivă asociere!)

Ce ne-a mai arătat Duna TV? Printre multe alte lucruri interesante, o paradă militară austro-ungară, în uniforme de epocă, a urmaşilor foştilor combatanți (şi inamici) din 1848, ce a avut loc în plin centrul Capitalei ungare, în piața fostului palat regal. O paradă sub semnul "înfrățirii foştilor adversari" (înfrățire la fel de sugestivă şi "de bun augur").

După atare preliminarii promițătoare, am urmărit cu justificat interes transmisiunea directă din ziua de 15 martie '98. Şi aşteptările nu ne-au fost înşelate. Ba, dimpotrivă. Vom începe şirul exemplificărilor edificatoare, cu ultimele cuvinte rostite, în discursul său, de către dl. **Sántha Pál Vilmos**. Citäm: **"Nu mai suportäm militari străini, funcționari străini, preoți străini şi călugărițe străine pe pământul nostru strămoşesc"!** Scurt şi cuprinzător! Şi perfect edificator.

Să vedem "replica" budapestană. Reproducem din cuvântarea dui **Világosi Gábor**, reprezentantul guvernului maghiar: **"Au trecut 150 de ani de când, după o lungă agonie, ne-am redobândit vechea demnitate. Au trecut însă mulți ani până să reuşim s-o reafirmăm.(...) Kossuth Lajos, într-un discurs ținut, după reprimarea revoluției, la Londra, a precizat că deşi maghiarimea a fost înfrântă, ea şi-a recunoscut forța de care dispune. Forța care îi va permite, în viitor, să transforme această înfrângere într-o victorie deplină". După care, dl. Világosi adaugă: "Abia astăzi, în 1998, profețiile lui Kossuth pot să devină realitate. A sosit momentul ca toți locuitorii bazinului carpatic să devină egali, să beneficieze de aceleaşi drepturi**

şi de ştergerea graniţelor".

(Fiind vorba de bazinul carpatic şi de o "victorie deplină a maghiarimii" care "şi-a recunoscut forţa de care dispune", nu mai este cazul să precizăm nici egida sub care se va realiza "egalitatea" în drepturi, nici graniţele ce urmează a fi "şterse").

A urmat la cuvânt dl **Marko Béla**. Domnia sa s-a adresat, citãm: **"ungurilor din Ardeal, din România şi de oriunde."** Deci, ungurii din Ardeal ar fi cu totul altceva decât ungurii din România! Ce altceva se poate deduce de aici decât că Ardealul, în viziunea dlui Marko, nu aparţine României? În continuare, preşedintele U.D.M.R. afirma: **"Ceea ce au vizat cei din 1848 este la fel de valabil şi astăzi, mai ales în secuime (...) înaintaşii au ştiut nu numai să viseze, ci şi să lupte** (cu arma în mână!? - n.n.). **Asta trebuie să înţelegem şi să facem şi astăzi: trebuie să redevenim o naţiune luptătoare** (cu arma în mână!? - n.n.) **pentru libertate. Trebuie să ne însuşim mesajul paşoptist. (...) Trebuie s-o spunem răspicat: ceea ce vrem cu adevărat, va deveni, mai devreme sau mai târziu, realitate."**

Ce altceva este discursul dlui Marko decât o incitare deschisă la revoltă armată? Dar momentul culminant al "sărbătoririi" abia urmează. Pe o scenă improvizată în piaţa centrală din Miercurea Ciuc se derulează, în continuare, un spectacol muzical-coregrafic, închinat luptei paşoptiste (mai precis, reactualizării acesteia), un fel de operă-rock, cu trei personaje (Kossuth, Petöfi, Vasvári) şi cor. Reproducem câteva "lozinci", rostite sau cântate pe parcursul desfăşurării respectivei producţii "artistice":

- **"Libertatea nu poate fi încătuşată pe veci"**
- **"În mijlocul Europei, nu mai avem patrie"**
- **"Vrem libertate şi guvern propriu"**
- **"Jos tirania! Să ne ridicăm împotriva ei"**

Şi aşa mai departe. După care, la un moment dat, se aud împuşcături. Petöfi (sau Vasvári?) se prăbuşeşte pe scenă. Concluzia: **"Nu putem obţine nimic fără sânge!"**

La ce se face trimitere? La revoluţia din 1848 doar simbolic, pentru că acolo ungurii n-au obţinut nimic. De altfel, tot spectacolul era "actualizat", adaptat conjunctural, în ideea aberantă că din '48 încoace nimic nu s-a schimbat, decât identitatea celui ce stăpâneşte samavolnic un teritoriu maghiar strămoşesc. Drept care, soldaţii ce întruchipau, în spectacol, simbolul "samavolniciei" erau îmbrăcaţi nu în ţinută austriacă de epocă, ci purtau uniforme (actuale şi româneşti) de vânători de munte. Ca atare, că este vorba de Ardeal, sau măcar de secuime, nici nu încape vreo îndoială. Dar trimiterea cu pricina ce vizează? Care este modelul care îndreptăţeşte renaşterea speranţelor şi inspiră concluzia că "fără sânge nu se poate obţine nimic"? Despre ce alt model ar putea fi vorba, decât despre cel iugoslav, în speţă în varianta sa cea mai recentă, numită Kosovo? (Variantă ce înseamnă agresiune internă şi externă, încurajată "euroatlantic", nu împotriva unui stat federativ, ci împotriva unui stat naţional, independent şi suveran. Şi mai înseamnă, firesţe, şi "sânge", după cum o atestă turnura mai recentă a evenimentelor din Kosovo).

Aici se încheie nu istoria maghiaro-maghiară, ci doar "istoria în citate", demers ce şi-a propus să ilustreze, cu argumente de netăgăduit, eforturile iredentismului udemeristo-hungarist îndreptate în direcţia anulării efectelor Trianon-ului, desfăşurate pe întreg parcursul intervalului 1989 - 1998. "Istorie maghiaro-maghiară în citate" pe care o dedicăm celor care, de dragul unui troc ce le asigură rămânerea la putere, se joacă, iresponsabil, cu unitatea şi integritatea ţării. Şi, poate, cu viaţa a mii şi mii de români.

POST - SCRIPTUM

"Istoria În citate", aşa cum a fost ea gândită şi concepută la vremea respectivă (15 martie - 15 iunie 1998), îşi propunea să îngăduie cititorului o maximă libertate de receptare şi interpretare a materialului prezentat, deziderat faţă de care am păcătuit doar sporadic şi cu intervenţii mai degrabă orientative.

În cele ce urmează nu intenţionăm să ne substituim publicului cititor şi nici să-l influenţăm în (re)formularea unor concluzii, dar informaţiile respective reclamă, totuşi, o anumită sistematizare şi, nu în ultimul rând, o aducere la zi. Pe de altă parte, este greu de presupus că, după parcurgerea celor 12 fragmente de "istorie maghiaro-maghiară", cititorul, obiectiv şi cu judecata limpede, ar mai avea nevoie sau ar mai putea fi influenţat, în verdictul său, de nişte argumente în plus. Ca atare, exoneraţi, sperăm, de orice suspiciune în acest sens, vom încerca să purcedem la amintita ordonare şi completare a materialului, urmărind, de asemenea, şi elucidarea semnificaţiei unor noţiuni sau sintagme frecvent folosite în jocul diversionist, precum şi o apreciere, pe verticală şi orizontală, a ponderii şi amplorii reale a fenomenului iredentist.

Astfel, va trebui să vedem cât ţine de aparenţe şi cât de realitate, cât ţine de intenţii sau iluzii şi cât de posibilităţi şi probabilităţi reale, care este adevărata relaţie dintre revendicări şi obiectivele scontate, dintre moderaţi şi radicali, dintre U.D.M.R. şi "platformele" extremiste pe care le găzduieşte, dintre guvernele maghiare de stânga, şi cele de dreapta şi, nu în ultimul rând, să vedem dacă iredentismul (orientare revizionistă, vizând anexarea unor teritorii străine, locuite, majoritar, de către o altă naţiune, în vederea recuperării unor minoritari) maghiar este promovat de cercuri extremiste izolate, sau reprezintă o politică de stat şi, dacă nu este vorba de un fenomen izolat, care este extinderea lui reală în masa etnicilor maghiari, cu precădere a celor ce trăiesc în Ardeal.

Aprecierea celor de mai sus ar impune, logic, o anumită ordine de abordare, de pildă cea schiţată În alineatul anterior. Dar, pentru că, pe de o parte, iredentismul, în contextul dat, este, în egală măsură, şi cauză şi efect şi, pe de altă parte, cuantificarea extinderii acestuia pe orizontală n-ar putea fi realizată, obiectiv, decât printr-un referendum sau, eventual, prin nişte investigaţii sociologice, ambele efectuate (din motive lesne de înţeles) în condiţii de maximă şi garantată confidenţialitate, vom încerca o abordare mai aparte, să-i zicem globală, având ca pivot exact amintitul concept de esenţă revizionistă. Urmând ca celelalte obiective propuse să fie atinse, să se materializeze ca elemente ale unei demonstraţii, pe parcursul derulării acesteia.

Care sunt argumentele celor ce susţin că iredentismul maghiar ar fi un fenomen izolat? De fapt, nu este vorba de argumente, ci despre simple afirmaţii de genul: "Marea majoritate a minoritarilor maghiari, oameni de rând, îşi văd de treburile lor, au alte griji, alte probleme ... " şi aşa mai departe. Cât priveşte sursa acestor "argumente" şi garanţiile care le probează realitatea, în afară de "am văzut, am stat de vorbă cu oamenii", nu ne-a fost dat să auzim altceva. Şi dacă alţii, cu aceleaşi metode "obiective" au constatat exact opusul celor de mai sus?

S-o luăm altfel. Am putea începe cu un citat din "Scurta Istorie a Ardealului", extras din capitolul "Destrămarea Imperiului Maghiar" (pag. 570): **"Maghiarimea din Ardeal n-a putut accepta ideea că o alcătuire statală milenară în câteva săptămâni se poate nărui (...) şi nici faptul că, într-o Ţară străină, o aşteaptă statutul de minoritate".** Cât de reală şi de actuală este constatarea reprodusă, se poate observa, astăzi, cu ochiul liber, cum ar veni. Ne-am putea întreba dacă atâta este suficient pentru a demonstra caracterul de masă al iredentismului, care presupune nu numai nemulţumire şi nostalgie, ci şi militantism activ? Obiectiv vorbind, nu, dar cele amintite probează, categoric, o certă disponibilitate a maghiarimii ardelene de a-şi ignora statutul de minoritate şi de-a fi gata, oricând, să-l preia pe cel de majoritate naţională. Numai cine n-a trăit în Ardealul de Nord (cedat Ungariei în 1940) sau n-a trecut măcar prin Regiunea Autonomă Maghiară (RAM) ar putea să nu ştie de această disponibilitate, capabilă să se materializeze de la o zi la alta şi să "înflorească" până la monstruozitate. De altfel, celor care nu s-au "bucurat" de amintitele experienţe de viaţă, le-am recomanda o simplă vizită, astăzi, în secuime, suficientă pentru o deplină

edificare.

Şi, la urma urmei, nu este firesc şi perfect logic ca această comunitate etnică, ce în 1920 n-a putut accepta ideea "că într-o țară străină o aşteaptă statutul de minoritate", să gândească la fel şi astăzi, atunci când altceva nu i s~a insuflat, pe parcursul anilor, decât că este victima unui samavolnic şi ruşinos rapt teritorial? Minoritatea maghiară din Ardeal n-o fi, integral iredentistă, în sensul militant al cuvântului, dar ce importanță practică are acest lucru, atunci când ea reprezintă o masă de manevră ce răspunde, prompt şi oricând, la comandamente şi comenzi?

Cum poate cineva să-şi închipuie că nepoții celor care, în unanimitate, l-au primit, în 1940 pe Horthy ca pe un eliberator din robie, sau fiii celor ce refuzau, în anii '50, să scoată pe gură o vorbă românească, în R.A.M. comportându-se ca într-un stat în stat, ar putea, astăzi, să nu marşeze, până la ultimul om, la apelul celor care le conduc destinele comunitare? Cum poate cineva să creadă că cei 900.000 de alegători fideli ai U.D.M.R., pentru care noțiunea de absenteism nu există şi care au asigurat, constant, şapte la sută din voturile electoratului țării, atât partidului etnic, cât şi prezidențiabililor preferați de acesta, n-ar răspunde, cu aceeaşi solidaritate şi promptitudine, la chemarea Uniunii, în orice altă situație sau chestiune vitală pentru cauza maghiarimii?

Şi dacă asta este realitatea, şi asta este, atunci să revedem mesajul liderilor de opinie, să trecem în revistă principalele opinii, declarații şi îndemnuri ale politicienilor de frunte, ale înalților prelați, ale intelectualilor în general, academicieni, oameni de ştiință, scriitori, ziarişti etc., într-un cuvânt, să recapitulăm "istoria maghiaro-maghiară" în citate.

Ce se spune acolo? Citățm selectiv, dar respectând cronologia:

- **"Ardealul este o zonă de complementaritate, ceea ce impune autonomizarea lui."**
- **"Ungaria a fost privată, în 1920, de două treimi din teritoriile sale naționale."**
- **"Basarabia poate fi revendicată, dar atunci când este vorba de Ardeal ți se bagă pumnul în gură."**
- **"Târgu Mureşul (evenimentele din martie 1990 - n.n.) nu este o înfrângere, ci o victorie, nu este un sfârşit, ci un început."**
- **"Este vorba de iminența pierderii definitive a Ardealului (...) Avem drepturi istorice sacre asupra Ardealului."**
- **"Autonomia Țării Secuilor este în contradicție cu legislația deocamdată (s.n.) în vigoare în Ardeal".**
- **"Considerăm exclusă şi absurdă geneza şi continuitatea poporului român, în Ardeal"**
- **"După a doua jumătate a secolului al XIII-lea începe o migrație a românilor spre Ardealul maghiar."**
- **"Până când istoriografia românească va continua să fie subordonată unor interese național-politice, nu se poate ajunge la o unitate de vederi."**
- **"Numai un arbitraj internațional poate da o soluție problemei Transilvaniei, soluție pregătită pentru momentul când va ajunge la putere Opoziția Democrată."**
- **"România este şi a fost dintotdeauna o unitate artificială (...) După destrămarea U.R.S.S., dezmembrarea Iugoslaviei şi ruperea în două a Cehoslovaciei urmează la rând România, ultimul imperiu colonial al Europei."**
- **"Ungaria va renaşte în momentul când, împreună cu partenerii istorici, se va integra într-o nouă alcătuire suprastatală."**

- **"În fața noastră stau două obiective prioritare: să ne organizăm ca națiune şi să demolăm Constituția."**
- **"Trianon-ul este cel mai mârşav Diktat politic al secolului XX."**
- **"Trianon-ul nu poate fi recunoscut de nici un om întreg la minte (...) pentru că Trianon-ul este o ruşine mondială. Există remediu, (...) noi îl cunoaştem, dar actuala situație politică din Europa Centrală încă nu ne permite o rezolvare ideală."**
- **"Pentru remedierea situației trebuie să recurgem la principiul autodeterminării. În Slovacia, România şi Serbia primul obiectiv este autonomia teritorială pe criterii etnice."**
- **"Ungaria nu intenționează modificarea prin forță a integrității teritoriale a oricăruia dintre statele vecine. Eventualele revizuiri, bazate pe reglementări internaționale, Ungaria le lasă în seama istoriei."**
- **"Statele succesoare îşi continuă politica de deznaționalizare, veche de peste 75 de ani, încercând, prin asimilarea completă a minorității maghiare, să-şi definitiveze stăpânirea (n.n.) asupra teritoriilor câştigate prin Tratatele de pace de la Paris".**
- **"Tratatul (româno-maghiar - n.n.) poate fi comparat cu Diktatul de la Trianon (...) Este total antimaghiar şi trădător de neam şi de țară".**
- **"Unul din principalele defecte ale Tratatului Româno-Maghiar este faptul că nu prevede posibilitatea modificării paşnice a granițelor."**
- **"Vom merge cu aceia care ne vor asigura independența individuală şi colectivă şi ne vor garanta dreptul de a decide în toate problemele ce privesc comunitatea maghiară din România."**
- **"Vom rediscuta cu partea română toate problemele din Tratat."**
- **"Nu Ungaria a furat teritoriile vecinilor, subjugând alte popoare".**
- **"Dubla cetățenie ne-ar asigura fundalul juridic pentru exercitarea drepturilor noastre, incluzând aici şi autonomia personală, culturală şi teritorială şi ne-ar permite consacrarea realității că suntem parte de națiune întemeietoare de stat, pe pământul nostru natal, în propria patrie şi nu minorități naționale ale Ucrainei, Slovaciei, Serbiei sau României. Nerecunoaşterea acestei realități va impune revizuirea Trianon-ului în spiritul lui** restitutio in integrum."
- **"Statele succesoare, apărute după destrămarea Austro-Ungariei şi menținute şi după aşa zisa (n.n.) Conferință de pace de la Paris, sunt tot state multinaționale, alcătuiri artificiale (...). La Trianon şi Versailles învinşii au fost pedepsiți. Iar în 1947, la Paris, ipocrizia şi fuga de răspundere, pe de o parte, şi, pe de altă parte, teama de situația nerezolvată a propriilor minorități naționale i-au determinat pe occidentali să opteze pentru un status-quo. Dar, nimeni să nu-şi imagineze că o nedreptate de asemenea proporții poate dura o veşnicie."**
- **"Ceea ce forța şi neşansa ne-au luat, putem oricând redobândi prin exploatarea oportună a conjuncturilor favorabile, cu condiția să nu uităm si să nu renunțăm niciodată."**
- **"Cele 12 puncte din platforma revoluționarilor maghiari de la 1848 sunt la fel de actuale si astăzi."**
- **"Orice colaborare cu statul român, orice manifestare de loialitate față de acesta, care nu se bazează pe asociere la putere, după modelul dualismului austro-ungar,**

sunt expresii ale colaboraționismului."

- **"Vom impune un nou statut juridic pentru maghiarii din afara granițelor."**
- **"Atât în 1848, cât si în 1956 (s.n.), la fel ca si astăzi, n-am dorit şi nu dorim altceva decât independență, libertate şi o Ungarie a tuturor ungurilor". (s.n.)**
- **"Abia astăzi, în 1998, profețiile lui Kossuth pot să devină realitate. A sosit momentul ca toți locuitorii bazinului carpatic să devină egali, să beneficieze de aceleaşi drepturi şi de ştergerea granițelor."**
- **"Nu mai suportăm militari străini, funcționari străini, preoți străini şi călugărițe străine pe pământul nostru strămoşesc."**
- **"Trebuie să redevenim o națiune luptătoare pentru libertate. Trebuie să ne însuşim mesajul paşoptist. Ceea ce vrem cu adevărat, va deveni, mai devreme sau mai târziu, realitate (...) Nimic însă nu se poate obține fără sânge!"**

Iată, aşadar, mesajul, iată apelul pe care elita politică, civică şi bisericească maghiară îl adresează obedientei şi disciplinatei minorități maghiare din Ardeal.

Ne-am putea opri aici, cele prezentate fiind perfect edificatoare în privința mesajului amintit şi suficient de sugestive în ceea ce priveşte şansele de impact ale acestuia asupra celor meniți să-l recepteze. Ne vom continua, totuşi, demersul, considerând utilă, pentru o mai bună orientare a cititorului, ordonarea, sistematizarea materialului, nu înainte însă de a proceda la completarea - aducerea la zi a acestuia. Consecvenți cu maniera de abordare folosită până acum, vom acorda, şi în cele ce urmează, prioritate citatelor:

- La 1 martie 1998, dl. Zsehránszki István declara, în "României Magyar 8zó", următoarele: **"Factorii politici din România trebuie să se pronunțe. Nu se mai pot complace, la nesfârşit, în postura de struț sau de surd. Dacă în această țară, o lege ce vizează interesele unei comunități (este vorba de Legea Învățământului - n.n.) are menirea să le promoveze pe acestea şi nu să le îngrădească, atunci Parlamentul Român va trebui să țină cont de declarația Consiliului Minorităților Naționale. Dacă n-o va face, va fi un semnal că atmosfera din România nu este cea a unei țări europene, ci exprimă o mentalitate de republică bananieră. Vom afla că mentalul comun al românilor este tributar subdezvoltării, feudalismului, totalitarismului si naționalismului extremist. Vom dobândi certitudinea că clasa politică din România, cu rare excepții, este încă, la toate nivelurile, o adunătură activisto - nomenclaturistă de şacali ("nomenklaturista-aktivista sakálréteg") că nu are nimic comun cu societatea civilă. (...) În noiembrie (1997 - n.n.) Senatul a fost surd la mesajul minorităților naționale. Aşa va proceda oare şi Camera Deputaților? Dacă da, atunci diagnosticul de mai sus va primi o definitivă confirmare."**
- La data de 17 martie 1998 **Otto von Habsburg** acordă, într-o ungurească perfectă, un interviu postului maghiar Duna TV, din care aflăm că **a fost şi este principalul organizator al diasporei maghiare şi al lobby-ului maghiar de pe lângă forurile europene şi mondiale de decizie şi că are o viziune şi implicare tipic austro-ungară asupra prezentului şi viitorului Europei Centrale.** În acest context, după ce îşi exprimă părerea asupra legitimității desprinderii Sloveniei şi Croației catolice din Iugoslavia (alcătuire artificială, dominată de către sârbii ortodocşi şi comuniști), descendentul Casei Imperiale de Viena îi face răspunzători pentru tragedia iugoslavă exclusiv pe americani. **"Singurul vinovat este James Baker, care, aflat în Iugoslavia imediat după proclamarea unilaterală a autonomiei Sloveniei şi Croației** (recunoscută fără întârziere de către Germania! - n.n.**), a declarat că SUA susține, fără rezerve, statul iugoslav. Drept care, generalii sârbi, considerându-şi spatele asigurat, au pornit liniştiți la atac".**

- Intre timp, la Târgu Secuiesc se proclamă maghiara limbă oficială, iar străzile sunt rebotezate în ungureşte.
- În nr. 2802 al cotidianului central de limbă maghiară României Magyar Szó (RMSz), sub semnătura lui Csomafay Ferenc, apare următoarea informaţie: **"Cu ocazia vizitei-fulger efectuată la sfârşitul săptămânii trecute (Ia Cluj - n.n.), preşedintele Emil Constantinescu (...) întrebat fiind în legătură cu dubla cetăţenie, a expus un punct de vedere faţă de acest concept, şi încă unul favorabil. Domnia sa a afirmat că problema urmează a fi discutată, la momentul oportun, în corelaţie şi cu situaţia românilor trăitori în Ucraina, Basarabia, Bulgaria, Serbia şi alte state vecine, ca potenţiali beneficiari, la rândul lor. Dacă ungurii din România ar obţine dubla cetăţenie, a continuat preşedintele, s-ar crea un preţios precedent, care ar permite guvernului român să pretindă statelor vecine acceptarea respectivului statut european şi pentru minoritarii români aflaţi pe teritoriul acestora".**
- În RMSz din 7 Sept. '98, dl. Flora Gábor, în articolul intitulat "Pilulele amare ale săptămânii" afirmă despre deputatul Márton Árpád că este, citäm: **"preşedintele organizaţiei teritoriale Trei-Scaune a U.D.M.R.".**
- În RMSz nr. 2833/18 IX '98, acelaşi ziarist, în articolul "Strângeri de mână în Trei-Scaune", vorbeşte de, citäm, **"judeţele Trei-Scaune, Ciuc şi Odorhei".** Şi o face referindu-se nu la trecut, ci la prezent!
- Jurista "austro-ungară" Eva Maria Barki, promotor de marcă al iredentismului maghiar, absolvită de interdicţia de a călca pe pământul României de către actuala Putere, face un turneu prin secuime (Cernat, Miercurea Nirajului, Târgu Mureş, Miercurea Ciuc) ţinându-i isonul episcopului Tökés, după care acordă un interviu cotidianului clujean Szabadság. Redäm un pasaj din acesta: **"Marea şansă a fost în 1990. Atunci ar fi trebuit ca problema Ardealului să fie pusă pe baze cu totul noi. Dacă în 1990 - când existau condiţiile politice pentru soluţionarea problemelor minorităţilor - guvernul ungar ar fi pus chestiunea maghiarimii pe masa tratativelor internaţionale, multe lucruri ar fi evoluat altfel în Europa Centrală şi de Est. Chiar şi criza iugoslavă ar fi avut alt sfârşit. Dacă după evenimentele de la Târgu Mureş, maghiarimea din Ardeal ar fi cerut autonomia, ea ar fi putut-o dobândi! Europa ar fi obligat România să vină la masa tratativelor, aşa cum o fac acum sârbii, în legătură cu Kosovo."**
- Ce-ar mai fi de semnalat este atât de recent şi de notoriu, încât, renunţând la citate, vom apela la simple relatări:
- Sabin Gherman, un neica - nimeni, român aflat în solda iredentismului maghiar, cere, în manifestul **"M-am săturat de România",** federalizarea Ardealului. ("Pro Transilvania" exista din 29 aprilie '90 - vezi pagina 4).
- La Cernat, Laszlo Tökés, în dubla sa calitate de preşedinte de onoare şi disident-şef al U.D.M.R., militează pentru radicalizarea conducerii Uniunii şi a programului acesteia, printre obiective figurând universitatea de stat maghiară, dubla cetăţenie, retrocedarea fostelor proprietăţi maghiare, în spiritul lui "restitutio in integrum" şi autonomia teritorială a secuimii.
- Marko Bela contestă legitimitatea forumului de la Cernat, nu şi pe cea a obiectivelor enunţate acolo. Ba, mai mult, declară că acestea au figurat, dintotdeauna, în programul U.D.M.R.
- Mai amintim, în aceeaşi ordine de idei, de două scrisori:
- Scrisoarea Smarandei Enache, ambasador al României la Helsinki, prin care

U.D.M.R. este îndemnată să ceară autodeterminarea minorității maghiare.

- Scrisoarea Evei Maria Barki, în care se afirmă, printre altele, că singura deosebire dintre albanezii din Kosovo şi maghiarii din Ardeal este faptul ca aceştia din urmă nu ştiu să-şi ceară drepturile cu arma în mână.

Aducerea la zi a materialului ne va permite, în continuare, ordonarea acestuia. Care sunt aspectele ce se desprind din analiza datelor? **În primul rând, cel de contestare. Se contestă următoarele:**

- Etnogeneza şi continuitatea poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic, cu precădere în Ardeal;
- Trianon-ul şi toate Tratatele de pace sau Acordurile internaționale care au confirmat cele statuate la Trianon;
- Tratatul de bază româno-maghiar, cu precădere paragraful referitor la inviolabilitatea granițelor trianonice;
- Caracterul de stat național unitar şi indivizibil al României;
- Apartenența de drept a Ardealului la România şi, implicit, legitimitatea exercitării suveranității de stat asupra acestui teritoriu;
- Statutul de minoritate națională al comunității maghiare din România (din Ardeal, mai precis);
- Constituția României, în speță valabilitatea acesteia şi pe teritoriul Transilvaniei.

Al doilea aspect este cel revendicativ. Se cer sau chiar se pretind următoarele:

- Abolirea sau măcar revizuirea celor consfințite la Trianon;
- Rediscutarea şi revizuirea Tratatului româno-maghiar, în sensul acordării unui statut special minorității maghiare şi a stipulării, în textul Tratatului, a posibilității de modificare paşnică a granițelor;
- Recunoaşterea caracterului multinațional al statului român;
- Dreptul la autodeterminare al comunității maghiare din Ardeal;
- Recunoaşterea, ca prim pas, a faptului că maghiarimea din Ardeal nu este minoritate națională, ci subiect politic de sine stătător, parte constitutivă de stat, pentru care singura formulă de coabitare este asocierea la putere, după modelul dualismului austro-ungar. (Orice altă formă de colaborare sau de loialitate manifestate fiind expresii ale colaboraționismului.)

În al treilea rând, suportul scontat. Iredentismul maghiar mizează pe următoarele elemente:

- "Cortina de catifea", care consacră o nouă reîmpărțire a Europei, de această dată pe criterii confesionale, opunând lumea catolico-protestantă celei ortodoxe;
- Linia lui Huntington, care oferă suportul "ideologic" al amintitei reîmpărțiri, dar care, spre deosebire de amintita "cortină", înglobează în Europa catolico-protestantă şi Ardealul;
- Sprijinul Vaticanului şi ideea că acesta n-ar fi recunoscut, niciodată, Trianon-ul;
- Evoluțiile geopolitice central-europene post-decembriste, care au dus, pe teritoriul fostei Austro-Ungarii, la o veritabilă dezagregare;
- Forțele şi interesele care se află în spatele acestei dezagregări teritorial-politice;

- Presupusul spirit revanşard german, vizând nu numai Serbia, ci şi România (cu trimitere la trădarea de la 23 august 1944);
- Apartenența Ungariei la NATO, atu care, în viziunea politologilor maghiari, "va hotărî viitorul întregii maghiarimi"; Coaliția de dreapta, incluzând partide cu orientări extremiste, care se află la cârma Ungariei;
- Manipularea opiniei publice internaționale şi succesele apreciabile obținute în această direcție;
- Prezența U.D.M.R. la guvernare;
- Starea de spirit a minorității maghiare din România, indusă prin eforturile maghiaro-maghiare ale ultimilor ani, deschisă oricăror scenarii;
- Realizarea de facto a autonomiei teritoriale şi autoguvernării în secuime: parlament propriu, guvern propriu, rearondare teritorial-administrativă cu noi județe (Trei-Scaune, Ciuc, Odorhei) şi "scaune" secuieşti etc.;
- Degringolada din România, asemănătoare celei din preajma Diktatului de la Viena;
- Aportul activ al acelor forțe româneşti care, în cârdăşie sau nu cu revizionismul maghiar, militează pentru federalizare, enclavizare sau chiar mai mult de atâta.

Şi, în fine, **analiza materialului mai permite conturarea unor coordonate de strategie şi tactică.** Acestea sunt deosebit de elastice, principalele lor caracteristici fiind bivalența şi alternanța. Există un plan minimal şi unul maximal. Se apelează fie la aranjamente, fie la violență. Se folosesc atât căi legale, cât şi altele care ocolesc sau sfidează legile. Se acționează pe plan intern sau pe plan extern, acesta din urmă însemnând fie Ungaria, fie restul lumii. Firește, bivalența şi alternanța conjuncturală nu exclud convergența sau atacul global şi concertat. Pe de altă parte, această bivalență presupune şi duplicitate şi o autoreglare de tip feed-back. Alternanța manierelor de abordare este dublată de o alternanță a nivelurilor de abordare. De pildă, dacă U.D.M.R. sare peste cal, guvernul maghiar îndeamnă la realism, dacă o platformă "extremistă" îşi asumă postura de kamikadze, U.D.M.R. se delimitează şi aşa mai departe. Toate acestea nefiind altceva decât diverse ipostaze şi fațete ale aceluiaşi joc, perfect coerent şi consecvent, practicat cu un desăvârşit profesionalism şi menit să găsească, până la urmă, drumul cel mai sigur şi mai ieftin plătit, spre anularea efectelor Trianon-ului.

Iată-ne, aşadar, ajunşi în momentul în care cele ce ne propusesem la începutul acestui post-scriptum, aducerea la zi şi ordonarea informațiilor, au fost săvârşite. Ceea ce ar reclama, totuşi, nişte concluzii. Nu ne putem refuza plăcerea de a le formula, oricât am fi dorit, inițial, să-i respectăm cititorului totala libertate de apreciere şi interpretare a materialului. De altfel, menirea unui epilog ar fi, în cazul de față cel puțin, nu de a impune un verdict, ci de a propune un model de referință, sau, eventual, o alternativă. Pe de altă parte, însăşi asumarea demersului ne obligă, credem, la ducerea acestuia până la capăt.

Mesajul ce se desprinde din "Istoria maghiaro-maghiară în citate" ne conduce, volens-nolens, la următoarele concluzii:

- În viziunea şi nestrămutata convingere a ungurilor, oriunde s-ar afla aceştia, Ardealul este un teritoriu unguresc, răpit prin "Diktatul de la Trianon", teritoriu asupra căruia Ungaria are "drepturi istorice sacre" (formularea aparține episcopului Tökés) şi a cărui redobândire este datoria sfântă a fiecărui etnic maghiar şi prioritatea oricărui guvern maghiar, indiferent de culoarea politică a acestuia;
- Nu există orientări radicale şi moderate, la nivel individual sau de conducere, decât în ceea ce priveşte strategia şi mijloacele folosite. Acestea au alternat, în funcție de diversele conjuncturi favorabile sau defavorabile. În perioada interbelică s-a folosit

politica paşilor mărunți. În 1940 s-a recurs la metode radicale. În perioada postbelică s-a revenit la abordarea moderată a problemei. După decembrie '89, profitându-se de haosul momentului, de granițele deschise, de vidul de putere, a avut loc o nouă radicalizare ce a culminat cu evenimentele din martie 1990 de la Târgu Mureş. După eşuarea tentativei de "iugoslavizare" s-a revenit la politica paşilor mărunți, cu apropiate perspective, în prezent, de (re)radicalizare;

- Atât U.D.M.R. (sau Magyar Párt, sau MADOSZ, sau MNSZ), cât şi guvernele de la Budapesta ce s-au succedat în ultimele opt decenii au fost "moderate" sau "radicale" strict în funcție de conjunctură, de oportunitățile momentului. Premierul Antal, de pildă, a fost al tuturor maghiarilor, pentru că circumstanțele o permiteau. Gyula Horn s-a rezumat doar la cei zece milioane de acasă, deoarece era în joc integrarea euroatlantică a Ungariei. Problema integrării fiind, practic, rezolvată, premierul Orban poate călca liniştit pe urmele lui Antal, păstorind şi el 15 milioane de etnici maghiari. Dacă cei de la NATO (americanii, firește) vor considera (din interese pur americane, bineînțeles) că e cazul să pună, din nou, piciorul în prag, dl. Orban va face pasul înapoi, devenind, la rândul său, "moderat". Şi aşa mai departe;
- În ceea ce-i priveşte pe moderații şi radicalii din U.D.M.R., aici, alături de confruntarea a două strategii, sau, mai bine zis, de disputa în jurul oportunității uneia sau alteia dintre acestea în contextul dat, mai intervine şi o complementaritate, în sensul că, pentru a testa amploarea sau pragul unei reacții, sau pentru a se putea, la o adică, "delimita", U.D.M.R. se foloseşte de diverse "platforme" (IMA, de pildă) sau de "radicalii" din acestea (Katona, Csapo etc.), pentru a arunca pe piață diferite inițiative "incomode". Atât şi nimic altceva;
- Obiectivul final al iredentismului maghiar este, indubitabil, refacerea Ungariei Sfântului Ştefan, probabil în cadrul unei noi alcătuiri suprastatale de tipul Austro-Ungariei, sau chiar mai largă, alcătuire care ar permite atât atingerea țelului propus, cât şi dăinuirea în timp a acestuia;
- Etapele de realizare, parțial parcurse deja, presupun declararea unilaterală a autonomiei în teritoriile vizate, recunoaşterea internațională a acesteia, dezintegrarea "statelor succesoare" (deziderat în curs de desăvârşire) şi reintegrarea vechilor componente ale statului "chezaro-crăiesc" Într-o alcătuire confederativă grefată pe nucleul austro-ungar;
- Mijloacele de dezintegrare pot fi paşnice (Cehoslovacia) sau violente (lugoslavia), iar cele de reintegrare se vor baza, după toate probabilitățile, pe pârghii economice, confesionale, de integrare europeană si de securitate;
- Ardealul, primul vizat în scenariul descris, reuşind să supraviețuiască (oare datorită cui?) la două tentative de "iugoslavizare", se află în pragul celei de a treia încercări de rupere din trupul țării, existând deja create, în acest sens, toate condițiile, atât pentru varianta paşnică, cât şi pentru cea violentă.

Am mai putea discuta pe marginea unui singur aspect. Evident, nu este vorba de mesajul elitei maghiare, care e limpede şi fără echivoc. Revenim însă cu întrebarea: va marşa minoritatea maghiară din România (şi nu numai) la acest apel? Firește, întrebarea poate să pară retorică, pentru că în 1940, de pildă, nimeni nu i-a cerut explicit părerea, Diktatul de la Viena nefiind precedat de vreun referendum. S-ar putea replica, cu oarecare îndreptățire, că acelea au fost alte vremuri. Fie! Să acceptăm că "arbitraje" de tipul celui comis atunci şi acolo, astăzi n-ar mai fi posibile. Dar, oare, între sfârtecarea României în 1940 şi pulverizarea recentă (şi încă neterminată) a Iugoslaviei, există deosebiri de fond?

Am îndrăzni să afirmăm că nu. S-a inversat doar ordinea de bătaie, pentru a salva nişte aparențe de legalitate. În 1940, mai-marii Europei au hotărât, discreționar, iar cei mărunți - atât

beneficiarii cât şi păgubiţii, fiecare cu motivaţia şi starea timică proprie - au acceptat cele hotărâte. Astăzi se procedează invers: secesioniştii îşi declară, unilateral, independenţa, iar mai-marii Europei (cam tot aceiaşi) se grăbesc să o recunoască. Şi atunci, ne punem, din nou, aceeaşi întrebare, nuanţând-o puţin: se poate declara, unilateral, independenţa unui teritoriu, fără un masiv suport popular? Mai ales în condiţiile în care, în ciuda promptei recunoaşteri "internaţionale", această independenţă unilaterală trebuie apărată cu arma în mână, până să vină providenţialele "căşti albastre"? Şi, în aceeaşi ordine de idei, ne mai întrebăm dacă minoritatea maghiară din Ardeal este pregătită să-şi asume riscurile unui scenariu de tip iugoslav, scenariu spre care o împinge, finalmente, mesajul şi apelul elitei politice, civice şi confesionale maghiare?

Din păcate, s-ar părea că da. Ne-a fost dat să asistăm, de 15 martie 1997 şi 1998, nu numai la îndemnurile mobilizatoare, la instigările belicoase lansate de către liderii udemerişti, alături de reprezentanţii Budapestei, dar şi la felul cum au fost receptate acestea de către zecile şi sutele de mii de participanţi la "Sărbătoarea întregii maghiarimi". Şi, o spunem cu regret şi îngrijorare, reacţia acestora a fost pe măsura îndemnurilor şi instigărilor respective. De altfel, celor dispuşi să reducă totul la o "învolburare de moment", le-am recomanda să consulte presa de limbă maghiară, deosebit de generoasă în ceea ce priveşte spaţiul pus la dispoziţia cititorilor. Astfel, României Magyar Szó, ani de zile a oferit, săptămânal (în fiecare zi de luni) două pagini intervenţiilor de acest gen, la rubrica intitulată "Postafiok" (Căsuţa poştală). Ceea ce s-a scris, repetăm, de către cititorii ziarului şi nu de către politicieni sau profesionişti ai presei, la această rubrică, ar putea să împrăştie orice dubii în legătură cu problema în discuţie, părerile exprimate în respectiva "Căsuţă poştală" depăşind, de regulă, nota de vehemenţă şi extremism cu care ne-au obişnuit nu "moderaţii" aflaţi la cârma U.D.M.R., ci "radicalii" de tipul d-lor Katona sau Tökés.

Aşa stând lucrurile, toate premisele sunt întrunite pentru derularea, cu succes, până şi a unui scenariu de tip Kosovo, pe pământul Transilvaniei. Ce vor face, în situaţia dată, cei ce ani de zile au ignorat sau minimalizat ameninţarea iredentismului maghiar, rămâne de văzut. Probabil că vor capota, la fel de lamentabil, ca şi cei ce au asistat, neputincioşi, la sfârtecarea ţării, în 1940.

Ce-i de făcut, ce s-ar mai putea face? Nu noi, ci cei de la cârma ţării sunt chemaţi să decidă. Cei ce conduc ţara şi o fac aşa cum o fac. Cei ce s-au aliat, pentru a accede la putere şi pentru a o păstra, cu nişte duşmani declaraţi ai unităţii şi integrităţii teritoriale a ţării. Noi ne-am propus doar să avertizăm asupra pericolului real pe care îl reprezintă iredentismul maghiar şi asupra iminenţei unui atac revizionist, aducând, în acest sens, dovezi incontestabile, a căror ignorare nu mai poate fi pusă pe seama naivităţii, obtuzităţii sau iresponsabilităţii, ci numai pe seama trădării de neam şi de ţară.

Iredentiştilor maghiari, cărora le respectăm punctul de vedere, dictat de convingeri şi idealuri la care au tot dreptul, chiar dacă nu putem fi de acord cu ele, le-am reproşa, la urma urmei, doar un singur lucru: lipsa de transparenţă şi de sinceritate, jocul duplicitar de-a moderaţii şi radicalii, de-a autonomia locală, dar nu etnică, de-a statul unitar, dar nu naţional, de-a federalizarea, dar cerută de români, de-a modificarea graniţelor, lăsată în seama (repetării) istoriei şi aşa mai departe.

Stimaţi iredentişti maghiari, unde vă este tradiţionala mândrie şi demnitate? Scoateţi cărţile pe masă şi spuneţi, clar şi răspicat, ce vreţi! Dacă vreţi doar autonomia secuimii şi nimic altceva, v-aţi spori şansele de a o obţine, renunţând la duplicitate şi jucând cinstit. Dacă, însă, vreţi Ardealul, atunci va trebui să demonstraţi, cu dovezi credibile, că Anonymus a fost un mitoman, că întreaga istoriografie maghiară de dinainte de Roessler a fost mincinoasă, că arheologia nu este o ştiinţă, că documentele din biblioteca Vaticanului sunt nişte falsuri strecurate în rafturi de către Securitatea lui Ceauşescu, că Trianon-ul a fost un Diktat mârşav, care a parcelat "Imperiul Maghiar", pedepsindu-i pe învinşi şi răsplătindu-i pe învingători, că la "aşa zisa" Conferinţă de pace de la Paris, ipocrizia şi fuga de răspundere, dar mai ales teama de situaţia nerezolvată a propriilor minorităţi naţionale i-au determinat pe occidentali să opteze pentru un status-quo în privinţa Trianon-ului, să dovediţi, deci, toate acestea şi chestiunea se poate rezolva. Firesţte, numai la nivel european. Cum altfel? De când

aşteaptă occidentalii ocazia de a-şi putea răscumpăra mârşăvia de la Trianon sau ipocrizia şi fuga de răspundere de la Paris. Nemaivorbind de situaţia nerezolvată a propriilor minorităţi.

În încheiere, vom apela din nou la un citat, mai concludent, poate, decât întreaga noastră "istorie", cu postscriptumul ei cu tot. Nu este vorba de o carte, de un ziar sau de un document şi nici de vreo producţie orală, ci, pur şi simplu, de o inscripţie. De o inscripţie, care, pe vremea, mai pudibondă, a comunismului a fost acoperită cu tencuială şi, mai târziu, imediat după eliberarea din 1989, a fost decopertată de către un grup de tovarăşi, descătuşaţi de amintita pudibonderie internaţionalistă. Unde se află aceasta? În Ungaria, judeţul Békés, localitatea Szarvas, pe frontispiciul unui monument întruchipând o moară de vânt, situat pe malul Crişului, în vecinătatea unui parc dendrologic denumit "Arboretum". Cum sună această inscripţie? Sună în felul următor: "Isten malmai lassan örölnek. Itt volt és itt lesz Nagymagyarország középpontja!" Ceea ce în româneşte înseamnă: "Morile Domnului macină încet. Aici a fost şi aici va fi punctul central al Ungariei Mari!"

Culmea este că atunci când mi-a fost prezentată inscripţia, la faţa locului, de către unul din foştii descoperitori, eram persoană oficială şi reprezentam România. Asta, aşa, în loc de orice alt comentariu.

10 Noiembrie 1998
Zeno Millea

DECLARAȚIE

Privind stabilitatea politică, etnică şi economică a Balcanilor şi Europei Centrale şi de Est

De câțiva ani U.D.M.R. urmăreşte cu îngrijorare evoluția crizei din Iugoslavia. Războaiele declanşate de naționalismul extremist, şirul tragediilor care însoțesc purificarea etnică au periclitat şi periclitează securitatea țărilor vecine, a întregii peninsule balcanice şi a Europei Centrale şi de Est, şi împiedică dezvoltarea economică a statelor paşnice din regiune. Criza din Kosovo a creat o situație neliniştitoare fără precedent în regiunea noastră. Conflictul din această zonă este o dovadă a faptului că problema minorităților naționale nu poate fi considerată rezolvată în această regiune. Asimilarea forțată şi purificarea etnică, negarea principiului şi practicii autonomiei, precum şi gestionarea cu mijloace violente a problemei minoritare destabilizează regiunea.

Ca organizație de reprezentare a intereselor comunității maghiare din România, U.D.M.R. a sprijinit cu hotărâre, în anii ce au trecut, toate reglementările ce vizau rezolvarea crizelor prin mijloace politice, reglementări menite să contribuie şi la soluționarea crizei din Balcani. Pentru insuccesul Conferinței de la Rambouillet, pentru eşecul încercării de soluționare pe calea tratativelor, răspunderea o poartă exclusiv regimul lui Miloşevici. În situația creată, intervenția militară a NATO, a comunității internaționale a devenit inevitabilă şi justificată. Punctul nostru de vedere este că Guvernul şi Parlamentul României au luat o decizie corectă în privința colaborării cu comunitatea internațională şi cu NATO, şi ele trebuie să sprijine ferm şi în continuare orice eforturi menite să slujească stoparea purificării etnice, a deportărilor şi apărarea existenței materiale şi culturale a comunităților naționale periclitate, rămânerea lor pe pământul natal şi dezvoltarea lor neîngrădită.

S-a adeverit principiul susținut şi de către organizația noastră potrivit căruia o comunitate națională poate fi integrată într-o societate civilă modernă numai prin asigurarea legală a diverselor forme de autonomie.

În consecință:

- U.D.M.R. sprijină orice soluție politică promovată de comunitatea internațională, care asigură restabilirea autonomiei provinciei Kosovo şi reîntoarcerea refugiaților;
- Sprijinim inițiativele care asigură ca năzuințele spre autodeterminare internă ale comunităților naționale din regiune - inclusiv formele de autonomie cerute de comunitatea maghiară din Voivodina - să se realizeze în practică; de aceea considerăm important ca Voivodina să-şi dobândească autonomia;
- Considerăm indispensabil ca, în cadrul planurilor de reglementare referitoare la întreaga regiune, să fie asigurate garanțiile internaționale ale respectării drepturilor minorităților şi ale exercitării autonomiilor;
- Considerăm exemplare autonomiile teritoriale bazate pe autodeterminare internă ca şi alte soluții practice, bazate pe principiul subsidiarității, care s-au realizat în țările democratice din Europa Occidentală.

Participanții la procesul de reglementare trebuie să găsească soluții la problemele reale economice, de securitate şi etnice care preocupă regiunea. Trebuie ținut cont de gravele pierderi materiale cauzate de război, suferite de țările vecine, printre care şi România. În acelaşi timp, sub semnul soluționării globale, U.D.M.R. salută intenția instituțiilor internaționale vizând reconstrucția economică a regiunii şi mobilizarea resurselor necesare pentru integrare.

Afirmăm cu fermitate că, din păcate, România de după alegerile din 1996 încă nu poate fi considerată un model demn de urmat în ceea ce priveşte soluţionarea problemelor comunităţilor naţionale. Al VI-lea Congres al U.D.M.R. cere ajutorul ţărilor membre ale Consiliului Europei, OSCE, Uniunii Europene, NATO şi ale altor organizaţii internaţionale să ajute cu toate mijloacele posibile promovarea soluţiilor democratice, creşterea economică, prevenind şi în acest fel continuarea destabilizării în regiunea noastră. Propunem organizarea unei conferinţe internaţionale la pregătirea şi lucrările căreia alături de reprezentanţii ţărilor participante la procesul de reglementare să participe, ca factori de stabilitate a zonei, şi delegaţii minorităţilor cu reprezentare parlamentară. Uniunea noastră doreşte să-şi asume un rol activ în acest proces.

Congresul U.D.M.R.,
MIERCUREA-CIUC, 16 MAI 1999

DECLARATIE

După alegerile din 1996, U.D.M.R. şi-a asumat răspunderea guvernării cu scopul îndeplinirii cât mai multor prevederi ale programului propus, de a-şi aduce contribuţia la accelerarea democratizării României.

În această privinţă, programul Guvernului Ciorbea, precum şi măsurile pozitive luate în această direcţie au fost dătătoare de speranţă. Din păcate, amânarea măsurilor în domeniul· economic şi administrativ, instabilitatea actului legislativ au dus la întârzierea investiţiilor străine, la stoparea întregului proces de reformă. Programul Guvernului Radu Vasile conţine condiţiile principiale ale integrării europene şi euroatlantice a României.

În acelaşi timp, priorităţile de acţiune ale U.D.M.R., adoptate În 1997, au fost incluse în programul guvernului alcătuit în aprilie 1998. Acest program, în parte, s-a şi realizat.

S-a accelerat privatizarea, a crescut autonomia administraţiilor publice locale, iar întreprinderilor mici şi mijlocii li s-au asigurat facilităţi bugetare, s-au generat anumite programe de dezvoltare regională, s-a lărgit gama posibilităţilor învăţământului în limba maternă.

În schimb, nu s-a reuşit ducerea la bun sfârşit a procesului de rezolvare a mai multor probleme, cum ar fi soluţionarea situaţiei proprietăţilor, elaborarea cadrului legal adecvat al autonomiei locale, adoptarea Legii învăţământului în limba maternă.

U.D.M.R. a atras atenţia, în repetate rânduri, asupra faptului că România poate reprezenta modelul soluţionării problemelor minoritare doar în cazul în care aplică măsurile prevăzute în programul comun de guvernare.

În acest proces, U.D.M.R. doreşte să rămână, în continuare, partenerul tuturor forţelor democratice din România. Ne asumăm răspunderea de a ne conforma, fără echivoc, măsurilor nepopulare impuse în procesul de reformă, dar pretindem respectarea integrală a prevederilor capitolului referitor la minorităţi.

La doi ani şi jumătate de la formarea coaliţiei actuale trebuie să constatăm că nu s-au realizat garanţiile eficiente şi durabile necesare perpetuării comunităţii noastre naţionale.

În vederea îndeplinirii acestui deziderat, considerăm necesară convocarea unei mese rotunde cu participarea reprezentanţilor părţii române şi a părţii maghiare din România, menită să dezbată toate laturile româno-maghiare ale problemelor minoritare nesoluţionate şi contestate.

Suntem de părere că soluţionarea eficientă şi garantată din punct de vedere juridic a problemei minorităţilor este cheia reformei.

Numai respectarea mutuală a acestor principii poate forma baza îndeplinirii integrale a reformei, numai acest lucru poate autentifica strădaniile de integrare ale României.

Congresul U.D.M.R.
Miercurea-Ciuc, 16 mai 1999

HOTĂRÂRE

Criza din Kosovo a creat în regiunea noastră o situaţie îngrijorătoare. Politica regimului Miloşevici, a dus la un conflict tragic. Conflictul este dovada că, în regiune, problemele minorităţilor nu sunt soluţionate. Asimilarea violentă şi purificarea etnică, nerecunoaşterea principiului şi practicării autonomiei, precum şi tratarea necorespunzătoare a acestor probleme duc la destabilizarea regiunii.

U.D.M.R. este reprezentanta legitimă a maghiarimii din România.

Ea doreşte să contribuie la soluţionarea conflictului politic.

Unul dintre obiectivele principale ale politicii noastre este acela de a restabili şi a consolida stabilitatea regiunii şi a ţărilor regiunii.

Este ştiut faptul că criza din Iugoslavia a început în urmă cu aproximativ 10 ani, prin neacceptarea înfiinţării autonomiei în Voivodina, respectiv în ţinutul Kosovo. Se pare că se adevereşte principiul, reprezentat şi de noi, conform căruia o comunitate naţională se poate integra cu succes în societatea majorităţii doar prin asigurarea existenţei diferitelor forme de autonomii.

Nerecunoaşterea autonomiei duce - mai repede sau mai târziu - la conflicte şi la dezintegrarea societăţii.

Ţinând cont de cele prezentate mai sus, sprijinim următoarele:

- după încetarea conflictului armat, populaţia albaneză să se întoarcă - sub protecţie internaţională - pe pământul natal;
- Kosovo şi Voivodina să-şi recâştige autonomia. Minorităţilor naţionale din România să le fie asigurată posibilitatea practicării autonomiei asigurate de instituţii internaţionale;
- să se realizeze, practic, autonomia comunitară, concepută de organizaţiile de reprezentare a intereselor maghiarimii din Voivodina;
- să fie garantată asigurarea drepturilor minorităţilor, respectiv practicarea diferitelor forme de autonomie, în cadrul unui proiect de organizare, referitor la întreaga regiune.

Formele de autonomie bazate pe autodeterminare, practicate în ţările democratice din Europa Occidentală, precum şi subsidiaritatea, consolidează - şi nu slăbesc stabilitatea regiunii. Pentru aceasta este necesară realizarea unui sistem instituţional, care asigură minorităţilor ca, prin conducătorii lor legitimi, prin legile interne şi condiţiile garantate internaţional, respectiv dispunând de un buget, să decidă singure în problemele lor caracteristice.

Solicităm ca ţările membre NATO, OSCE, CE, UE şi ale altor organizaţii internaţionale, să ajute şi în continuare la democratizarea, îmbunătăţirea situaţiei economice a regiunii şi a ţărilor din regiune, prevenind, astfel, crearea de conflicte.

Sprijinim orice aspiraţie a ţării sau internaţională, care consolidează stabilitatea În regiune.

Dorim să participăm la elaborarea unui proiect de organizare, care nu acceptă comunităţile naţionale ca fiind subiecţi, ci parteneri.

Miercurea-Ciuc,
15-16 mai 1999

Scrisoarea Societății "Bolyai" către Congresul U.D.M.R. din Miercurea-Ciuc

Societatea "Bolyai" s-a înființat cu scopul de a milita pentru problema înființării, respectiv reînființării Universității Bolyai ca universitate maghiară independentă. Încă din momentul înființării sale, U.D.M.R. a inclus în programul său această cerință, pe care maghiarimea din România o consideră deosebit de importantă în vederea soluționării lezărilor suferite în trecut, respectiv în vederea păstrării autoidentității culturale.

De atunci au trecut aproape 10 ani, iar acest obiectiv încă este departe de a fi realizat. Societatea noastră nu este nemulțumită de faptul că, deşi începând cu anul 1996, U.D.M.R. a devenit membru al coaliției guvernamentale, aceasta nu a putut face nimic concret în ceea ce priveşte problema universității maghiare. Neținând cont de eforturile şi intențiile sale depuse în acest sens, partenerii săi de coaliție nu numai că au refuzat Îndeplinirea acestei cerințe, dar au făcut tot posibilul ca Legea Învățământului să excludă posibilitatea realizării acesteia.

Societatea noastră se adresează Congresului U.D.M.R. din Miercurea-Ciuc cu cerința ca Congresul să însărcineze noua conducere, pentru ca în cadrul discuțiilor/dezbaterilor politice viitoare, acestea să reprezinte, în mod hotărât, problema universității maghiare, ca o condiție a colaborării cu partidele politice din România. Conducerea statului român, care în ultima perioadă a pus accentul pe integrarea europeană şi alăturarea la democrația occidentală, poate obține soluționarea problemelor legate de relațiile dintre majoritate şi minorități, dacă în loc de aparențe politice s-ar ocupa de soluționarea concretă a problemelor, respectând cerințele europene.

Propunerea pentru modificarea programului

Propunem introducerea următorului capitol în fața capitolului referitor la autoguvernări

Politica regională a Uniunii

În conformitate cu principiile şi practicile referitoare la procesul de integrare europeană a regiunilor, respectiv aplicării principiului subsidiarității, U.D.M.R. doreşte ca, prin politica sa națională şi locală, să reprezinte interesele politice, economice, culturale şi sociale ale Ardealului.

La provocările integrării şi globalizării poate răspunde eficient doar statul care dispune de elemente şi instituții flexibile şi capabile de înnoire.

Am dori să trăim într-un stat în care interesele regionale se pot manifesta în mod instituțional. Realizarea acestui lucru este imposibil, printr-o dominație centrală incapabilă de administrație publică eficientă şi de reînnoire, respectiv care nu ia în considerare interesele regiunilor. Țara poate deveni bogată doar în cazul în care comunitățile sale regionale şi locale se pot consolida din punct de vedere economic. De aceea dorim să sprijinim orice aspirație democratică, care defineşte interesele regionale ale teritoriilor din țară.

Sprijinim orice măsură reformistă, care asigură o independență economică şi administrativă mai mare comunităților locale. Considerăm că, din punct de vedere al încasării şi împărțirii impozitelor, politica de impozitare şi practicile financiare centralizate sunt dăunătoare şi costisitoare.

Dorim să colaborăm cu orice forță democratică, care doreşte să consolideze colaborarea dintre regiuni. Dezvoltarea regiunilor nu este doar un interes local, ci şi național. Nu este o problemă de apartenență etnică.

Deci, politica Uniunii trebuie să devină una orientată spre interesele Ardealului.

Profitând de condițiile economice, de mediu şi teritoriale oferite de Ardeal, trebuie să pregătim regiunea istorică, aflată la granițele UE, pentru o dezvoltare care asigură şanse pentru aderarea la Uniune.

În conformitate cu politica de aderare şi de coeziune a UE, dorim să ducem o politică activă şi capabilă de noi inițiative în ceea ce priveşte construirea autostrăzii ce afectează şi viața regiunii.

Sprijinim înființarea asociației de autoguvernări ardeleneşti cu capacitate puternică de impunere a intereselor, care poate înfățişa interesele caracteristice regiunii din Ardeal şi care include aceste regiuni în procesele de globalizare. Prin acest lucru, regiunea istorică a Europei Centrale poate reprezenta o punte de legătură spre integrarea europeană.

Insistăm asupra înființării posturilor de radio şi televiziune ardeleneşti, de deservire publică, care, conform principiului echitabilității, ar difuza în limbile comunităților naționale ce trăiesc aici.

Pe concetățenii noştri români îi considerăm parteneri. Ei sunt cei care ne cunosc şi care au aceleaşi interese ca şi noi. Dorim să colaborăm cu ei şi să susținem orice încercare ce insistă asupra colaborării politice, economice şi culturale eficiente, respectiv asupra regăsirii reciproce a popoarelor din Europa.

Dorim să fim partenerii românilor şi popoarelor din Ardeal, în vederea susţinerii şi reprezentării intereselor Ardealului, respectiv în vederea instaurării unei ţări mai bogate prin înfiinţarea regiunilor mai puternice din punct de vedere economic.

În numele Grupării Reformiste,
Szilagy Zsolt
Bucureşti,* 26 *martie 1999

DECLARAȚIE

Consiliul Reprezentanților U.D.M.R. consideră ca nedreaptă şi discriminatorie hotărârea pronunțată de Tribunalul Bucureşti în procesul "Agache". S-a adeverit, încă o dată, că reforma justiției este, în continuare, ambiguă. Se pot surprinde în acest proces politic ticluit, ce întruneşte toate elementele discriminării pe criteriul etnic, influențe politice de cea mai tristă amintire.

Cazul celor patru etnici maghiari de la Târgu Secuiesc condamnați constituie o continuare directă a unei concepții discriminatorii pe baza căreia participanții de etnie maghiară la evenimentele din decembrie 1989 din județele Harghita şi Covasna au fost şi sunt tratați, cu consecvență, în mod diferit decât participanții la aceleaşi evenimente din alte județe ale României; cântărind cu acelaşi cântar strâmb cu care organele de justiție au cântărit şi judecat evenimentele din martie 1990 de la Târgu Mureş, în urma cărora în locul plănuitorilor, organizatorilor şi incitatorilor pogromului care au dus la confruntări sângeroase, deci al adevăraților vinovați, au fost condamnați numai maghiari şi rromi, pe baza unor capete de acuzare construite tendențios. Caracterul politic al acestor procese este atestat prin faptul că au fost condamnați, exclusiv, maghiari şi rromi.

Un nou semn de îngrijorare este că, urmare a unei plângeri penale cu o evidentă tentă politică, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel din Braşov a citat mai mulți participanți la Forumul de la Cernat, persoane care şi-au exercitat dreptul lor constituțional privind libertatea de exprimare şi de opinie.

Considerăm, de asemenea, ca fiind discriminatorii procesele intentate Consiliului Municipal Odorheiul Secuiesc în cazul orfelinatului de la Cserehat, precum şi Hotărârea Judecătorească privind procesul de calomnie intentat împotriva preşedintelui Consiliului Județean Harghita. U.D.M.R. sprijină recursurile înaintate împotriva acestor decizii.

Este revoltător faptul că există posibilitatea de a mima legalitatea chiar şi în perioada unei guvernări de coaliție, care îşi asumă valorile democrației şi principiile statului de drept şi că, sub masca adevăratei reforme a Justiției, se poate perpetua spiritul răzbunării naționale şi politice.

Demnitarii U.D.M.R. din Executiv vor sesiza şi combate ferm şi pe viitor discriminarea negativă pe criterii etnice şi vor cere încetarea imediată a proceselor abuzive.

CONSILIUL REPREZENTANȚILOR U.D.M.R.
Târgu Mureş
28 februarie 1999

Tipărit la R. A. "Monitorul Oficial"

„...nu putem lăsa Transilvania să aibă o reprezentare politică regională, axată pe o structură de conflict interetnic, cu rădăcini în perioada Războiului Mondial, fără clarificări doctrinare și programatice".

„În Transilvania au fost întreținute, pe un anumit fundal, psihoza conflictului interetnic și iminența unui conflict deschis cu Ungaria. Toate acestea, care sunt, în cea mai mare parte, elemente de legitimare politică, au ajuns să invadeze scena politică, punându-și amprenta asupra acțiunii guvernului și asupra relațiilor dintre partide. Astfel, au putut să fie ignorate unele elemente într-adevăr semnificative".

Românii nu se află în conflict cu minoritatea maghiară. Acesta este un fapt esențial, pe care trebuie să îl subliniem cât se poate de des pentru că tocmai ignorarea lui permite desfășurarea unor acțiuni de propagandă, care reprezintă România ca pe un viitor teatru de conflict interetnic".

„...nu este de conceput existența unui conflict în Transilvania, nici măcar în starea latentă. "

Politica noastră este una pozitivă. Noi nu trebuie să inventăm un dușman numai pentru a dovedi că existăm ".

Prof. univ. dr.
Adrian Năstase

Alte apariții la A.R.E.D.:

- Salvarea bisericilor de orice rit din România sub ocupația militară sovietică — *Acad. prof. Tudor R. Popescu, 1999*
- România și noua arhitectură mondială — *Prof. univ. dr. Adrian Năstase, 1996*
- Singur între români — *Claudiu Iordache, 1997*

I.S.B.N. 973-99131-1-3

LEI 25 000